

ที่ระลึก

พิธีเปิดห้องสมุดประชาชน

“เฉลิมราชกุมารี”

แห่งที่ ๕๙

อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

วันจันทร์ที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๐

ที่ระลึก

พิธีเปิดห้องสมุดประชาชน

"เฉลิมราชกุมารี"

แห่งที่ ๕๙

อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

วันจันทร์ที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๐

มาร่วมกันทำให้ชาวโลกอ่านหนังสือได้
let's join in making a literate world

วิจิตร ภูมิศักดิ์

“โลกคือมนทิตรแผ้ว   โปศาล
ห้องหับสรรพโศพาร   เลิศล้ำ
หนังสือดุษฎีประแจทวาร   ไชสุห้องนา
จักพนรัตน์แท้   ก่องแก้ววิทยา”

พระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

พระราชดำรัส

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงเป็นผู้ใฝ่การศึกษาอย่างยิ่ง จึงโปรดการอ่านหนังสือและทรงใช้ห้องสมุดเป็นประจำ ทรงตระหนักว่า ห้องสมุดเป็นสถาบันสำคัญยิ่งต่อการศึกษา ค้นคว้า ต่อการพัฒนาบุคคล สังคม ตลอดจนประเทศชาติ จึงทรงสนับสนุนกิจการห้องสมุดเป็นอย่างดี ทรงพระกรุณาฯ รับสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยไว้ในพระราชูปถัมภ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๙ และเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดการประชุมสามัญประจำปีของสมาคมมิได้ขาด พระราชดำรัสในพิธีเปิดการประชุม ทรงชี้ให้เห็นบทบาทของห้องสมุดหน้าที่ของผู้จัดการห้องสมุดพระราชทานข้อเสนอแนะและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน

“สำหรับระบบการศึกษาปัจจุบัน เวลาที่ใช้ในการศึกษาในห้องเรียนนั้นเป็นเพียงหนึ่งในสามเท่านั้น เวลาที่เหลือสองในสามควรเป็นเวลาให้นักเรียน นักศึกษาจะได้ใช้เพื่อศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองในห้องสมุด นอกจากนี้การศึกษาในโรงเรียนย่อมมีความจำเป็นในระยะช่วงต้นของชีวิต หลังจากการศึกษาในโรงเรียนหรือในมหาวิทยาลัยแล้ว เราทุกคน ก็ยังควรต้องศึกษาหาความรู้ตลอดไปเพื่อพัฒนาตนเอง ประเทศชาติ จะเจริญก้าวหน้าได้ก็ต้องประกอบไปด้วยประชาชนที่มีความรู้ และเป็นผู้ที่พัฒนาแล้ว ในการพัฒนาตนเองของประชาชนนั้นจำเป็นต้องอาศัยห้องสมุด” (พระราชดำรัส, ๒๕๒๒)

“บริการห้องสมุด เป็นบริการด้านความรู้ ข้อมูลข่าวสาร เพื่อพัฒนาทุกด้านส่วนใหญ่เป็นบริการของรัฐจัดขึ้นเพื่อการศึกษาของแต่ละคน และเพื่อให้สนองความต้องการในการพัฒนาประเทศโดยส่วนรวม ห้องสมุดเป็นสถาบันซึ่งต้องให้บุคลากรที่ได้รับการฝึกฝนทางวิชาชีพโดยเฉพาะเป็นผู้ปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันห้องสมุด และสถาบันฝึกอบรมทางวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ จึงเป็นสิ่งจำเป็นมาก นอกจากนี้บริการห้องสมุดเป็นบริการแก่สังคม เพื่อความก้าวหน้าทุกวิถีทางของสังคม ห้องสมุดกับสังคมจึงต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น” (พระราชดำรัส, ๒๕๒๘)

“ข้าพเจ้าเป็นผู้หนึ่งซึ่งใช้ห้องสมุดอยู่เป็นนิจ และมีความสนใจในกิจการห้องสมุดเป็นอันมาก เมื่อมีโอกาสก็มักจะแวะไปเยี่ยมได้เห็นความอุตสาหะพยายามของบรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ในการ

แสวงหาหนังสือตลอดจน สื่อความรู้อื่น ๆ ที่มีคุณค่า ได้พยายามดำเนินงานทางเทคนิคบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ในการจัดหมวดหมู่หนังสือ ทำบัตรรายการและเครื่องมือในการค้นหาความรู้ อย่างมีระบบ เป็นที่น่าเสียดายที่ว่าห้องสมุดที่มีการจัดระบบอย่างดีเช่นนี้ บางแห่งมีผู้ใช้น้อยเกินไป การมีหนังสือที่มีคุณภาพ และมีเนื้อหาหลากหลายสนองความต้องการทางความรู้ และพัฒนาได้หลายประการนี้ นับว่าเป็นการเกื้อกูล พัฒนาบุคคลให้เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยความเจริญก้าวหน้าอย่างไรก็ดีความรู้ที่มีอยู่เพียงในหนังสือ ไม่ได้เข้าสู่สมองของคนก็ไม่สามารถช่วยสร้างความเจริญงอกงามให้แก่คนได้ การทำให้คนอ่านหนังสือจึงเป็นภารกิจสำคัญของบรรณารักษ์” (พระราชดำรัส, ๒๕๓๐)

“ร่วมกันทำให้ชาวโลกอ่านออกเขียนได้”

ข้อความข้างต้นนี้ เป็นลายพระหัตถ์ของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชทานในโอกาสที่ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณ เสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธานเปิดการประชุม สัมมนาวิชาการ ว่าด้วยการศึกษาผู้ใหญ่ ครั้งที่ ๔ เมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๓๓ ณ มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช และองค์การยูเนสโก ได้ประกาศให้เป็น ปีสากลแห่งการรู้หนังสือ

นับเป็นปีแรกแห่งทศวรรษของการส่งเสริมการรู้หนังสือ ซึ่งจะดำเนินต่อไปจนถึง ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ในวโรกาสนี้ได้พระราชทานพระราชดำรัสตอนหนึ่งว่า

“การรู้หนังสือ เป็นความจำเป็นสำหรับทุก ๆ ชาติที่กำลังพัฒนาตลอดจนเป็นกิจกรรมที่จะต้องร่วมมือกัน ส่งเสริมให้บรรลุผลให้ได้ ถ้าปราศจากพื้นฐานการรู้หนังสือของประชาชนในประเทศแล้ว ความพยายามในการดำเนินการพัฒนาอย่างไรก็ไร้ผล การรู้หนังสือเป็นส่วนหนึ่งของวิธีการที่จะนำไปสู่ จุดหมายอันสูงสุด นั่นก็คือ ทำให้มนุษยชาติเกิดความสมบูรณ์พูนสุขเช่นว่านี้ ไม่ใช่เรื่องง่ายเลย และเป็น เรื่องที่คุ้มค่ามาก หากพวกเราทุกฝ่ายจะร่วมแรง ร่วมใจกันเพียรพยายามไปสู่จุดหมายนี้”

ฉันชอบอ่านหนังสือ

.....หนังสือเป็นบ่อเกิดแห่งความรู้ต่าง ๆ นักปราชญ์ในสมัยโบราณได้ใช้หนังสือบันทึกความรู้และความคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ไว้เป็นสมบัติตกทอดมาถึงสมัยปัจจุบันเป็นอันมาก เช่นกฎเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ เป็นต้น เพราะความรู้ของคนสมัยโบราณนั้นเกิดขึ้นจากความสังเกต เขาเหล่านั้นได้สังเกตความเป็นไปของโลกและจดข้อความต่าง ๆ ในแง่ความคิดเห็นของเขาไว้คนในสมัยต่อมา ได้อ่านข้อความเหล่านั้นและติดตามค้นคว้าเพิ่มเติม ทำให้ความรู้ของมนุษย์กว้างขวางยิ่งขึ้น

.....นับว่าฉันเป็นผู้โชคดีที่มีโอกาสศึกษาในสมัยที่มีหนังสือซึ่งผู้แต่งได้แต่งไว้เพื่อให้ผู้อื่นได้ค้นคว้าหาความรู้มากมาย

หนังสือนี้	มีมากมาย	หลายชนิด	นำดวงจิต	เริ่งรีน	ชื่นสดใส
ให้ความรู้	สำเร็จ	บันเทิงใจ	ฉันจึงใฝ่	ใจสमान	อ่านทุกวัน
มีวิชา	หลายอย่าง	ต่างจำพวก	ล้วนสะดวก	ค้นได้	ให้สุขสันต์
วิชาการ	สรรมา	สารพัน	ชั่วชีวิต	ฉันอ่านได้	ไม่เบื่อเลย

พระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ขณะทรงศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๒๑

คำนำ

เนื่องในโอกาสมหามงคลสมัยที่องค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ในวันจันทร์ที่ ๑๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งนับเป็นพระมหากรุณาธิคุณหาที่สุดมิได้ และยังความปลื้มปิติยินดีแก่พสกนิกรชาวจังหวัดมหาสารคามเป็นล้นพ้น

หนังสือที่ระลึกในพิธีเปิดห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” จังหวัดมหาสารคาม ฉบับนี้ได้รวบรวมพระราชประวัติ บทพระราชนิพนธ์ที่สนะต่อห้องสมุด พระราชดำรัส และพระราชกรณียกิจพระเทพรัตนราชสุดาฯ ที่ได้ทรงมาปฏิบัติพระราชภารกิจที่จังหวัดมหาสารคาม ตลอดจนข้อมูลของอำเภอบรบือ และการดำเนินงานการจัดสร้างห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” เพื่อเป็นอนุสรณ์รำลึกถึงวันมหาปิติสำหรับพสกนิกรชาวมหาสารคาม และจังหวัดใกล้เคียง

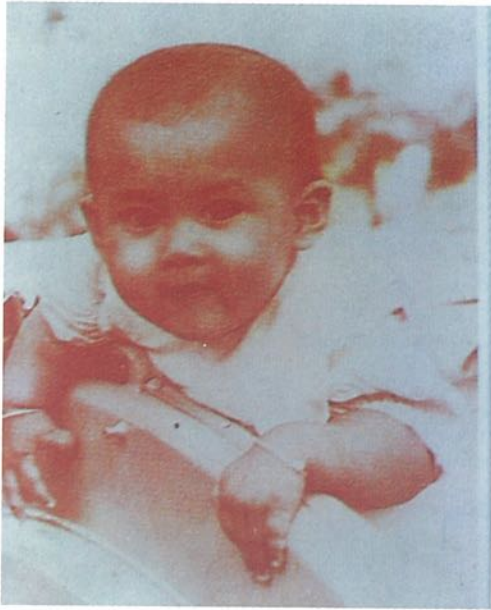
คณะผู้จัดทำ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือฉบับนี้คงจะเป็นประโยชน์และเตือนให้ระลึกถึงวันแห่งความภาคภูมิใจ และชื่นชม โสมนัสของชาวจังหวัดมหาสารคามตลอดไป.

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

- พระราชประวัติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
- พระเมตตาที่มีต่อพสกนิกรชาวมหาสารคาม
- เจ้าฟ้าแม็กไซไซ
- ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี”
- ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม
- ประกาศจังหวัดมหาสารคาม
- ประวัติและข้อมูลของอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม
- ภาคผนวก

อรุณวัยไชแสง

เจ็ดแจรงพระอัจนริยะ

เพ็ญพระราชกรณียกิจ

สถิตเสถียรคุณากร

พระราชประวัติ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชสมภพเมื่อวันเสาร์ที่ ๒ เมษายน ๒๕๑๘ ตรงกับปีมะแม ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต โดยมีศาสตราจารย์ นายแพทย์ หม่อมหลวงเกษตร สนิทวงศ์ ถวายการประสูติ เป็นพระราชธิดาองค์ที่ ๓ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ โดย สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ประทานนามว่า “สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนสุดา กิติวัฒนาดุลโสภาคย์” เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๒๐ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงสถาปนาสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนสุดาฯ ให้ดำรงพระอิสริยยศและพระอิสริยยศศักดิ์ เป็น “สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เจ้าฟ้ามหาดจักรีสรินธรรัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี”

ปีการศึกษา ๒๕๐๑	ทรงเริ่มการศึกษา ณ โรงเรียนจิตรลดา
ปีการศึกษา ๒๕๑๐	ทรงสอบชั้นประโยคประถมศึกษาตอนปลายได้เป็นที่หนึ่งของประเทศ
ปีการศึกษา ๒๕๑๕	ทรงสอบชั้นประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย (แผนกศิลปะ) ได้เป็นที่หนึ่งของประเทศ
ปีการศึกษา ๒๕๑๘	ได้รับพระราชทานปริญญาอักษรศาสตร์บัณฑิตเกียรตินิยมอันดับ ๑ สาขาวิชาประวัติศาสตร์ และทรงได้รับรางวัลเหรียญทองในฐานะที่ทรงสอบได้ที่หนึ่งของแผนก
ปีการศึกษา ๒๕๒๒	ได้รับพระราชทานปริญญาศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาจารึกภาษาตะวันออก คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา ๒๕๒๔	ได้รับพระราชทานปริญญาอักษรศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาตะวันออก คณะบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา ๒๕๒๘	ได้รับพระราชทานปริญญาการศึกษาดุष्ฎีบัณฑิตสาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

พระองค์ทรงเป็นนักวิชาการ มีพระวิริยะอุตสาหะแสวงหาความรู้เพิ่มเติมในหลายสาขาวิชา ทรงร่วมประชุมทางวิชาการทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ ได้ทรงใช้ความรู้เหล่านั้น เพื่อดำเนินการ

พัฒนาต่าง ๆ ตามพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี ด้วยเหตุนี้ มหาวิทยาลัยทุกแห่งในประเทศไทยและในต่างประเทศหลายแห่ง ได้ทูลเกล้าฯ ถวายปริญญาคุณวุฒิปดกิตติมศักดิ์ ในสาขาวิชาที่ทรงเกี่ยวข้อง นอกจากนี้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ได้ทรงสั่งเกิด ทรงไต่ถาม ทรงศึกษาหาความรู้ และเรื่องราวที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม ด้วยพระปรีชาสามารถหลักแหลม ยิ่งทรงเจริญวัยก็ยิ่งปฏิบัติพระองค์เยี่ยงนักปราชญ์ ผู้แสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เป็นนิจ ตลอดจนโรกาสต่าง ๆ ที่โดยเสด็จพระราชดำเนนเยื่อนสถานที่ต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทรงจดบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับการเสด็จเยือนนานาประเทศและทรงพระนิพนธ์เกี่ยวกับการเสด็จประพาสพระราชทานความรู้ในเรื่องที่ทรงทราบ เผยแพร่เพื่อให้ผู้อ่านผู้สนใจ ได้ทราบต่อไป

พระองค์มีพระราชภาระหน้าที่หลายประการ ทรงดำรงตำแหน่งอุปนายกสภาภาษาไทย ประธานมูลนิธิสายใจไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ประธานมูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ราชเลขาอนุการส่วนพระองค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประธานมูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ประธานคณะกรรมการอำนวยการบูรณะปฏิสังขรณ์ วัดพระศรีรัตนศาสดารามและพระบรมมหาราชวัง ที่ปรึกษาโครงการสารานุกรมไทยเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงรับราชการตำแหน่งศาสตราจารย์(ผู้อำนวยการกองวิชาประวัติศาสตร์) ส่วนการศึกษาโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าฯ และเป็นพระอาจารย์บรรยายพิเศษของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทางราชการได้ทูลเกล้าฯ ถวายพระยศในราชการทหารเป็นพลตรีแห่งกองทัพบก พลเรือตรีแห่งกองทัพเรือ และพลอากาศตรีแห่งกองทัพอากาศ

พระราชกรณียกิจเกี่ยวกับสิ่งที่สนพระทัยอีกหลายประการ เช่น ในด้านการพัฒนาประเทศ ด้านการศึกษาของประชาชนทั่วไป และการศึกษาของผู้ไร้โอกาสและคนพิการ การเกษตรและการชลประทาน การสาธารณสุขและการอนามัย การพัฒนาอาชีพของประชาชนทั้งในด้านการเกษตร อุตสาหกรรม และหัตถกรรม การใช้เทคโนโลยีทางการสื่อสารและโทรคมนาคม เพื่อใช้ในการศึกษาทางภูมิศาสตร์โบราณคดี และเพื่อพัฒนาการเกษตรในด้านศิลปวัฒนธรรมไทยทรงสนพระทัย และทรงประกอบพระราชกรณียกิจในด้านทัศนศิลป์ จิตรกรรม ประติมากรรม และสถาปัตยกรรม ในด้านนาฏศิลป์โดยเฉพาะด้านการดนตรีไทยนั้น ทรงพระปรีชาสามารถขับร้อง พระราชนิพนธ์เพลง และทรงบรรเลงด้วยเครื่องดนตรีหลายประเภททรงเชี่ยวชาญโบราณคดี ประวัติศาสตร์ วรรณคดีไทยและภาษาไทย ทรงร่วมประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้หลายครั้ง

ในส่วนพระองค์ โปรดการวาดภาพและการปั้น โปรดการขับร้องเพลงไทย และทรงดนตรีไทย ทรงพระราชนิพนธ์วรรณกรรม ทั้งร้อยแก้วร้อยกรอง ทั้งเรื่องราวสารคดีการเสด็จพระราชดำเนินต่างประเทศ เรื่องสั้น เรื่องสำหรับเด็ก คำฉันท์สดุดีใช้ในพระราชพิธี ทรงพระราชนิพนธ์เป็นภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส และภาษาบาลีอีกด้วย

สมเด็จพระเทพฯ เสด็จเป็นองค์ประธานพิธีเปิดห้องสมุดประชาชน
“หลวงปู่ศุรียมหารีโร” อำเภอวาปีปทุม

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เสด็จพระราชทานปริญญาบัตร ณ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พระทรงเป็นมิ่งขวัญของชาวไทย

“เจ้าฟ้าแม็กไซไซ” พระองค์แรก

เป็นที่ปลาบปลื้มกันทั้งประเทศที่ “มูลนิธิรามอน แม็กไซไซ” ประกาศทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลแม็กไซไซ ประจำปี ๒๕๓๔ แต่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในสาขาการสาธารณสุข ทั้งนี้ เนื่องจากพระองค์ทรงเป็น “เจ้าฟ้า” พระองค์แรกที่ทรงรับพระเกียรติดังกล่าว

สำหรับประกาศพระเกียรติคุณฉบับสมบูรณ์ที่มูลนิธิรามอนแม็กไซไซ เกิดทูลสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ให้ทรงเป็นผู้ได้รับรางวัลแม็กไซไซ สาขาวิชาการสาธารณสุขซึ่งทำให้ประชาชนชาวไทยได้มีโอกาสปลาบปลื้มกับพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีดังต่อไปนี้

เป็นที่ยอมรับกันว่า สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นผู้ที่ใช้ความเป็นพระราชวงศ์เป็นเครื่องมือในการสร้างให้เมืองไทยประสบความสำเร็จและทรงทำสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับคนไทย

เมื่อไม่นานมานี้ การเป็นกษัตริย์ หรือเชื้อพระวงศ์ หมายถึง การมีอำนาจความสง่างามแต่เดี๋ยวนี้ไม่ใช่เช่นนั้นอีกแล้ว ราชวงศ์ต่าง ๆ ในทวีปเอเชีย ปัจจุบันมีเพียงไม่กี่ราชวงศ์ที่สามารถยืนยงอยู่ได้และสำหรับราชวงศ์ที่เหลืออยู่ การจะได้รับความเคารพหรือได้รับการยกย่องชมเชยไม่ใช่สิ่งที่ได้มาอย่างอัตโนมัติอีกต่อไป

แต่ราชวงศ์จะต้องทำงาน จึงจะได้รับการยอมรับ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งทรงมีบทบาทเป็น “เจ้าฟ้าหญิง” แห่งราชวงศ์จักรี ที่ได้สร้างประเทศไทยให้เจริญรุดหน้าเข้าสู่ยุคปัจจุบันและช่วยรักษาประเทศไว้แก่ประชาชนชาวไทย

แม้ต่อมาในอดีตสถาบันพระมหากษัตริย์ จะได้สละพระราชอำนาจสูงสุดเพื่อให้มีการปกครองโดยกฎหมาย ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๔๗๕ แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชบิดาทรงเป็นประมุขของประเทศที่ได้รับความเคารพรักสืบเนื่องมาโดยตลอด ก่อให้เกิดความมั่นคง

แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลชุดแล้วชุดเล่า แต่ประเทศไทยก็ยังคงอยู่

ทุกวันนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงอยู่เคียงข้างพระวรกายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอยู่ตลอดเวลา “พ่อ” และ “ลูก” ทำงานด้วยกันอย่างดี

ทั้งสองพระองค์ โปรดความเป็นธรรมดา และทรงเอาใจใส่ในสวัสดิภาพของประชาชนชาวไทยอย่างไม่มีขอบเขตจำกัด

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงอุทิศพระวรกาย เพื่อสรรพสิ่งที่คนไทย ไม่

ว่าการอนุรักษ์วัฒนธรรม การกู้ศิลปะหัตถกรรมที่กำลังจะสูญหายไปกลับฟื้นคืนมาอีกครั้งหนึ่ง ทรงทำให้มีการถ่ายทอดฝีมือจากศิลปินที่เชี่ยวชาญลงมาสู่ช่างฝึกหัด

นอกจากนี้ทรงฟื้นฟูการเล่นหนังใหญ่ การบูรณะปฏิสังขรณ์วัดเก่าแก่และบันทึกเพลงไทยเดิมอันคลาสสิกเอาไว้ด้วย

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สามารถทรงดนตรีไทยได้หลายประเภทที่ทรงชอบมากที่สุด คือการเดี่ยวระนาดเอก พระองค์ได้ทรงร้องเพลงแสดงในที่สาธารณะต่อหน้าคนไทยทุกชนชั้น ซึ่งเป็นเรื่องที่คาดไม่ถึงสำหรับสุภาพสตรีในราชสำนัก พระองค์ทรงเป็นผู้ฟื้นฟูดนตรีไทยอย่างไม่เคยมีมาก่อน

ในด้านการศึกษา ทรงเรียนในเมืองไทยมาตลอดตั้งแต่ชั้นประถมหนึ่งจนถึงระดับปริญญาเอก

พระองค์ทรงศึกษาในวิชาการต่าง ๆ ตั้งแต่ภาษาศาสตร์ท้องถิ่นในทวีปเอเชียไปจนถึงการศึกษาวិชาการสมัยใหม่ ทรงศึกษาเทคโนโลยีในการถ่ายภาพแผนที่ด้วยดาวเทียม ซึ่งวิชานี้เป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษาสภาพแวดล้อมของประเทศ

ปัจจุบันทรงสอนประวัติศาสตร์ที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และจากการที่เสด็จประพาสประเทศต่าง ๆ ทรงนำเมืองไทยไปเผยแพร่ในต่างประเทศ หนังสือเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่ทรงพระนิพนธ์นั้นกลายเป็นหนังสือ “เบสต์เซลเลอร์” พระองค์ได้นำรายได้จากการขายหนังสือ มาเป็นทุนในการดูแลเด็กอนาถา

เรื่องเด็ก เป็นสิ่งที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงให้ความสนใจพระทัยมาก มีการตั้งมูลนิธิเพื่อให้เด็กกำพร้าและเด็กที่ถูกทอดทิ้งได้รับการดูแลเอาใจใส่ได้มีบ้านใหม่ทั้งนี้รวมถึงเด็ก ๆ ที่เป็นผู้อพยพหนีพ้น ๆ คนได้รับความช่วยเหลือผ่านสภาภาษาไทย ซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงดูแลอยู่ด้วย

แม้แต่เด็กพิการตาบอดในประเทศไทยก็ได้มีโรงเรียนพิเศษเป็นของตัวเองเด็กนักเรียนในชนบทห่างไกล สามารถมีอาหารกลางวันที่มีประโยชน์รับประทาน และได้เรียนรู้การช่วยเหลือตัวเองด้วยการปลูกพืชผักสำหรับใช้รับประทานเอง

การที่พระองค์ทรงใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ประกอบคุณงามความดีเป็นการกระตุ้นให้บุคคลอื่น ๆ เข้ามาร่วมโครงการของพระองค์ และมีการบริจาคทุนทรัพย์ให้จำนวนมาก ประชาชนชาวไทยชื่นชมในความ “พอดี” ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพูดจานุ่มนวล ฉลองพระองค์ก็ไม่หรูหรา ทุกอย่างดูเรียบง่าย

นอกจากนี้ ในรอยยิ้มของพระองค์ คนไทยยังได้พบ “ภาพ” ที่ตัวเองปรารถนา คือการมีความสุขในชนบทธรรมชาติประเพณีของตัวเอง และมีความมั่นใจในการที่จะก้าวไปสู่โลกสมัยใหม่ ด้วยเหตุนี้ มูลนิธิรามอนแม็กไซไซ จึงเต็มใจทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลแม็กไซไซ เพื่อเป็นการสดุดี พระจริยวัตรอันงดงามของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

เจ้าฟ้าแม็กไซไซที่คนไทยทุกคนภาคภูมิใจ

(จากมติชน ฉบับวันพุธที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๓๔)

ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี”

ความหมาย ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” เป็นห้องสมุดประชาชนจังหวัดหรือห้องสมุดประชาชนอำเภอ ที่กระทรวงศึกษาธิการโดยกรมการศึกษานอกโรงเรียนได้รับมติจาก ค.ร.ม. เมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๓๔ ให้จัดสร้างเนื่องในวโรกาสสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงเจริญพระชนมายุ ๓๖ พรรษา

ประวัติความเป็นมา กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้พิจารณาเห็นว่าเพื่อสนองพระราชปณิธานและแนวทางพระราชดำริในการส่งเสริมการศึกษาสำหรับประชาชนตามที่ทรงแสดงไว้ในโอกาสต่าง ๆ เช่น ในโอกาสที่ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณเสด็จเป็นองค์ประธานในการประชุมสัมมนาสาธิตว่าด้วยการศึกษาผู้ใหญ่เมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๓๓ ได้ทรงพระราชทานลายพระหัตถ์เชิญชวนให้ “ร่วมกันทำให้ชาวโลกอ่านออกเขียนได้” และในบทพระราชนิพนธ์เรื่อง “ห้องสมุดในทัศนะของข้าพเจ้า” ได้ทรงกล่าวว่า

“.....ความรู้ของมนุษย์เป็นมรดกตกทอดกันมาแต่โบราณ เมื่อมีการประดิษฐ์คิดค้นอักษรขึ้นผู้มีความรู้ก็ได้บันทึกความรู้ของตน สิ่งที่ตนค้นพบเป็นการจารึก หรือเป็นหนังสือทำให้บุคคลอื่นในสมัยเดียวกันหรืออนุชนรุ่นหลัง ได้มีโอกาสศึกษาทราบถึงเรื่องนั้น ๆ และได้ใช้ความรู้เก่า ๆ เป็นพื้นฐานที่จะหาประสบการณ์คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นความก้าวหน้าเป็นความเจริญสืบต่อไป

ห้องสมุดเป็นสถานที่เก็บเอกสารต่าง ๆ อันเป็นแหล่งความรู้ดังกล่าวแล้ว จึงเรียกได้ว่าเป็นครูเป็นผู้ชี้แนะให้เราแก้ปัญหาวิเคราะห์ให้รู้สิ่งควรรู้อันชอบด้วยเหตุผลได้

ข้าพเจ้าอยากให้เรามีห้องสมุดที่ดี มีหนังสือครบทุกประเภทสำหรับประชาชน หนังสือประเภทที่ข้าพเจ้าคิดว่าสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งคือ หนังสือสำหรับเด็ก วัยเด็กเป็นวัยเรียนรู้ เด็ก ๆ ส่วนใหญ่สนใจจะทราบเรื่องราวต่าง ๆ แปลก ๆ ใหม่ ๆ อยู่แล้ว ถ้าเรามีหนังสือที่มีคุณค่าทั้งเนื้อหาและรูปภาพให้เขาอ่าน ให้ความรู้ ความบันเทิง เด็ก ๆ จะได้เติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ที่รอบรู้มีธรรมะประจำใจมีความรักบ้านเมือง มีความต้องการปรารถนาจะทำแต่ประโยชน์ที่สมควร....”

กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ขอพระราชทานพระราชานุญาตดำเนินโครงการจัดตั้งห้องสมุดประชาชน ซึ่งได้รับพระราชทานนามว่า ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” โดยจะเริ่มก่อสร้างห้องสมุดรุ่นแรกจำนวน ๓๗ แห่ง เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในวโรกาสที่พระชนมายุ ๓๖ พรรษา ในปี ๒๕๓๔ และจะวางแผนดำเนินการจัดตั้งอย่างต่อเนื่องจนครบทุกอำเภอภายในระยะเวลา ๑๐ ปี ระหว่างปี ๒๕๓๔-๒๕๔๓ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่องค์การสหประชาชาติได้ประกาศให้เป็นทศวรรษแห่งการส่งเสริมการรู้หนังสือ

ห้องสมุดประชาชนแต่ละแห่งจะสร้างขึ้นด้วยความร่วมมือของประชาชนในท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐและเอกชน จากความจงรักภักดี และความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อพร้อมใจน้อมเกล้าฯ ถวายเพื่อสนองพระราชปณิธาน ให้ชุมชนมีแหล่งความรู้ที่พร้อมพร้อมสมบูรณ์ ซึ่งจะเป็นแบบอย่างของการพัฒนาห้องสมุดสืบต่อไป โดยมีการจัดส่วนบริการและกิจกรรม คือ

- ๑) ห้องอ่านหนังสือทั่วไป
- ๒) มุมเด็กและครอบครัว
- ๓) ห้องอเนกประสงค์
- ๔) ห้องโสตทัศนศึกษา
- ๕) ห้องเฉลิมพระเกียรติ

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งมุ่งที่จะกระจายโอกาสทางการศึกษาไปสู่ประชาชนในชนบทด้วยการจัดตั้งและพัฒนาห้องสมุดประชาชนอำเภอให้เป็นแหล่งความรู้สำหรับประชาชนทุกเพศทุกวัยและเป็นศูนย์กลางสนับสนุนการผลิตและเผยแพร่เอกสารสิ่งพิมพ์ไปสู่ที่อ่านหนังสือในระดับหมู่บ้าน ทั้งนี้โดยได้กำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะในการดำเนินการไว้ดังต่อไปนี้

๑. **พัฒนารูปแบบของห้องสมุดประชาชนอำเภอ** เพื่อสนองตามแนวพระราชดำริ เพื่อให้เป็นตัวอย่างของห้องสมุดในอนาคตที่จะเป็นแหล่งความรู้และศูนย์กลางสนับสนุนเครือข่ายการเรียนรู้ในระดับหมู่บ้าน

๒. **จัดตั้งห้องสมุดประชาชนอำเภอให้ครบทุกอำเภอ** โดยจะคัดเลือกอำเภอที่มีความพร้อมและความจำเป็นเร่งด่วน ดำเนินการจัดตั้งเป็นรุ่นแรก จำนวน ๓๗ แห่ง ในช่วงปี ๒๕๓๔-๒๕๓๕ เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และทยอยการจัดตั้งอำเภออื่นจนครบทั่วทั้งประเทศในช่วงปี ๒๕๓๖-๒๕๔๓

๓. **พัฒนาห้องสมุดประชาชนอำเภอ** ที่จัดตั้งอยู่เดิมแล้วให้มีคุณภาพและมีความพร้อมที่จะให้บริการตามบทบาท และภารกิจของห้องสมุดในอนาคต

๔. **ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนรณรงค์ส่งเสริมการอ่าน** เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เห็นความสำคัญของการอ่าน และการจัดตั้งห้องสมุดประชาชนเพื่อจะได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินโครงการ และใช้ประโยชน์จากห้องสมุดที่จะจัดตั้งขึ้น

จากวัตถุประสงค์ดังกล่าว กรมการศึกษานอกโรงเรียนจึงมีนโยบายให้ห้องสมุดประชาชนทุกประเภท ซึ่งรวมทั้งห้องสมุดประชาชน เฉลิมราชกุมารีด้วย มีกิจกรรมหลักดังนี้

๑. **ศูนย์ข้อมูลข่าวสารชุมชน** มีกิจกรรมที่จัดในลักษณะดังนี้

๑) ด้านส่งเสริมการอ่านและการค้นคว้า เช่น การประกวดการอ่าน การจัดนิทรรศการ การเล่านิทาน การเล่าเรื่องจากหนังสือ การประกวดยอตนักอ่าน การโต้วาที การปาฐกถา เป็นต้น

๒) ด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การสาธิต การอภิปราย การบรรยาย การศึกษาดูงาน ในท้องถิ่น การรวบรวมผลงานของภูมิปัญญาในท้องถิ่น เป็นต้น

๓) ด้านห้องสมุดเคลื่อนที่สู่ชุมชน เช่น การนำยาม ถุง กระเป่า หีบ เรือ รถยนต์ รถไฟ เคลื่อนไปตามชุมชน จัดหาหนังสือไปบริการตามจุดหรือหน่วยงานสำคัญ เช่น เรือนจำ โรงงาน บ้านพัก คนชรา โรงพยาบาล เป็นต้น

๔) ด้านส่งเสริมการรวมกลุ่มประชาชนตามความรู้และความสนใจ เช่น กลุ่มสนใจ กลุ่มวิชาชีพ ชมรมต่าง ๆ เช่น ชมรมนักอ่าน ชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ชมรมสมุนไพร การแข่งขันกีฬา เป็นต้น

๕) ด้านครอบครัวสัมพันธ์ เช่น จัดให้มีสนามเด็กเล่น จัดมุมเด็กและมุมครอบครัว จัดตาม วันสำคัญ ๆ เช่น วันพ่อ วันแม่ วันครอบครัว วันตรวสุขภาพ เป็นต้น

๒. ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชน มีกิจกรรมที่จัดในลักษณะ ดังนี้

๑) ด้านแนะแนวการศึกษาออกโรงเรียน เช่น แนะแนวการศึกษา ทำเนียบ ตลาดแรงงาน แหล่งทรัพยากร จัดป้ายนิเทศ ตลาดนัดทัวร์อาชีพ ศึกษาดูงาน เป็นต้น

๒) ด้านจัดและให้บริการชุดทดลอง ชุดสาธิตต่าง ๆ เช่น สาธิตการทดลองนวัตกรรมใหม่ ๆ เช่น เครื่องดักยุง ระบบน้ำหยด การทดสอบความชื้นของข้าว การทดสอบความเป็นกรดเป็นด่างของดิน เป็นต้น

๓) ด้านจัดพื้นที่สำหรับบริการตามหลักสูตรการศึกษาออกโรงเรียนของสถาบันต่าง ๆ เช่น จัดมุมทางไกล ตนเอง ชั้นเรียน มุม มสธ. มุม มร. เป็นต้น

๓. ศูนย์กลางการจัดกิจกรรมของชุมชน หรือเป็นศูนย์ประชาคม มีกิจกรรมที่จัดในลักษณะ ดังนี้

๑) บริการสถานที่จัดประชุม สัมมนา การแสดงผลภัณฑ์ เช่น การจัดประชุมสมาชิก ชมรมสมาคม และแสดงกิจกรรมชมรม จัดมุมแสดงสินค้าพื้นเมือง จัดแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน การแต่งงาน เป็นต้น

๒) กิจกรรมเด็กและครอบครัว เช่น วันเด็ก วันแม่ วันพ่อ การบรรยายเกี่ยวกับเด็กและครอบครัว เป็นต้น

๓) กิจกรรมมอบเกียรติของชุมชน เช่น ศิลปวัฒนธรรม การแต่งงาน การดำเนิน การเชิงธุรกิจ สนามเด็กเล่น เป็นต้น

๔. พัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน มีกิจกรรมที่จัดในลักษณะดังนี้

๑) ด้านข้อมูลข่าวสารและสื่อ เช่น การหมุนเวียนสื่อสารนิเทศไปยังห้องสมุด โรงเรียน ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ศูนย์การเรียนรู้ และแหล่งความรู้ในชุมชนใกล้เคียง เป็นต้น

๒) ด้านการพัฒนา การผลิต เผยแพร่ และฝึกอบรม เช่น ผลิตเอกสาร แผ่นปลิว อบรม พัฒนาบุคลากร ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานเพื่อที่จะให้การเผยแพร่สื่อสารนิเทศ สื่อเครือข่ายอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น

จากวัตถุประสงค์ทั้ง ๔ ข้อดังกล่าว กรมการศึกษานอกโรงเรียน จัดเพื่อให้ประชาชนในชุมชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับการศึกษา ทุกอาชีพได้รับการศึกษานอกโรงเรียนจากการจัดบริการและกิจกรรมห้องสมุด เพื่อใช้ในการปรับปรุงอาชีพ ความเป็นอยู่ พัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น เป็นการศึกษาตามอัธยาศัยที่ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาในระบบและนอกระบบโรงเรียนอีกส่วนหนึ่งด้วย

ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” เป็นห้องสมุดประชาชนที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรมการศึกษานอกโรงเรียน จัดสร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในวโรกาสที่มีพระชนมายุ ๓๖ พรรษา พ.ศ. ๒๕๓๔ เพื่อเป็นแหล่งสรรพความรู้ต่าง ๆ ที่สมบูรณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งการเป็นศูนย์ข้อมูล ข่าวสารชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชน ศูนย์กลางการจัดกิจกรรมของชุมชน และเป็นแหล่งพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน

ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี"

อำเภอขุขันธ์ จังหวัดมณฑลยโสธร

ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

๑. สถานที่ตั้ง ตั้งอยู่ในที่ดินราชพัสดุในความครอบครองของโรงเรียนบรบือ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม สังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน ๒ ไร่ ๙๓ ตารางวา อยู่ติดกับถนนสายอำเภอบรบือ-มหาสารคาม ห่างจากตัวจังหวัดมหาสารคาม ประมาณ ๒๖ กิโลเมตร อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอบรบือ ประมาณ ๑.๕ กิโลเมตร

๒. งบประมาณ ได้รับงบประมาณในการก่อสร้าง ปรับปรุงบริเวณ จัดซื้อหนังสือและครุภัณฑ์ เป็นเงินทั้งสิ้น ๕,๕๐๓,๕๐๐ บาท (ห้าล้านห้าแสนสามพันห้าร้อยบาทถ้วน)

๒.๑ งบประมาณก่อสร้างอาคารได้รับการสนับสนุนจากโครงการพัฒนาจังหวัดของส่วนราชการ/รัฐวิสาหกิจตามข้อเสนอของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นายอำนาจ ปะติเส สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดมหาสารคาม เป็นเงิน ๒,๙๓๐,๐๐๐ บาท (สองล้านเก้าแสนสามหมื่นบาทถ้วน)

๒.๒ งบประมาณการปรับปรุงบริเวณภายนอกก่อสร้างรั้ว และเสาชิง ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม เป็นเงิน ๑,๕๐๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งล้านห้าแสนบาทถ้วน)

๒.๓ งบประมาณค่าครุภัณฑ์ จากกรมการศึกษานอกโรงเรียน เป็นเงิน ๕๗๓,๕๐๐ บาท (ห้าแสนเจ็ดหมื่นสามพันห้าร้อยบาทถ้วน)

๒.๔ งบประมาณการจัดซื้อหนังสือประเภทต่าง ๆ ได้รับจากกรมการศึกษานอกโรงเรียน เป็นเงิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท (สามแสนบาทถ้วน) และจากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล เป็นเงิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท (สองแสนบาทถ้วน)

๓. สภาพอาคาร จัดสร้างด้วยแบบแปลน **พ-3402** ของกรมการศึกษานอกโรงเรียนเป็นลักษณะอาคารสองชั้น ประกอบด้วยครุภัณฑ์ที่ทำเป็นเนื้อที่ใช้สอยกว้างขวาง จัดแบ่งสัดส่วนของเนื้อที่เป็นห้องต่าง ๆ หลายห้อง เช่น ห้องเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพฯ ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องหนังสือทั่วไป ห้องเด็กและครอบครัว เป็นต้น

๔. วางศิลาฤกษ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นายวิชัย ทิศนเศรษฐ ผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคามในขณะนั้น เป็นประธานพิธีวางศิลาฤกษ์ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ในวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๙

๕. การดำเนินการก่อสร้างและการให้บริการ

๕.๑ เริ่มโครงการจัดตั้งห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอบรบือในปีงบประมาณ ๒๕๓๗ โดยมี นายจินดา นูเร ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมหาสารคามในขณะนั้น

และนายนิรันดร์ เอ็นคะวัน หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอบรบือ เป็นผู้ประสานงาน
จัดหางบประมาณและสถานที่

๕.๒ การก่อสร้างดำเนินการโดย ห้างหุ้นส่วนจำกัดศรีโรจน์ก่อสร้าง อำเภอบรบือ ตั้งแต่วันที่
๒๗ กันยายน ๒๕๓๘ การก่อสร้างแล้วเสร็จเมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๓๙ โดยมี นายเฉลิมชัย ใจแก้ว
ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดมหาสารคามในขณะนั้น และนายสาโรช แสงอรุณ
นายอำเภอบรบือ อำนาจการก่อสร้างโดยใกล้ชิด

๕.๓ การเปิดการให้บริการห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอบรบือ ได้ประกาศจัด
ตั้งและเปิดให้บริการเมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐ โดยมีนายวิชัย ทศนเศรษฐ ผู้ว่าราชการจังหวัด
มหาสารคามในขณะนั้น นางปราณี อินทรกุลไชย ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด
มหาสารคามในขณะนั้น และนายสาโรช แสงอรุณ นายอำเภอบรบือ ได้ประสานหางบประมาณและควบคุม
ดูแลในการจัดทำรั้ว จัดซื้อหนังสือ และตกแต่งบริเวณทั้งภายใน-ภายนอกจนห้องสมุดประชาชน
“เฉลิมราชกุมารี” อำเภอบรบือได้เสร็จเรียบร้อยแล้ว เปิดบริการได้อย่างสมบูรณ์ในปัจจุบัน

ประกาศจังหวัดมหาสารคาม เรื่อง การจัดตั้งห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี”

ตามที่จังหวัดมหาสารคาม ได้รับความเห็นชอบจากกรมการศึกษานอกโรงเรียน ให้จัดสร้างห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ที่อำเภอบรบือ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๓๘ นั้น

อาศัยระเบียบกรมการศึกษานอกโรงเรียน ว่าด้วยห้องสมุดประชาชน พ.ศ. ๒๕๓๕ หมวด ๑ ข้อ ๖ และข้อ ๙ จังหวัดมหาสารคาม ให้ประกาศจัดตั้งห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ขึ้นโดยใช้ชื่อว่า “ห้องสมุดประชาชน”เฉลิมราชกุมารี” อำเภอบรบือ”ตั้งที่ถนนแจ้งสนิท ตำบลบรบือ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ตั้งแต่วันประกาศนี้เป็นต้นไป

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๐

(นายวิชัย ทศนเศรษฐ)

ผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชทานแผ่นศิลาฤกษ์ห้องสมุดประชาชนอำเภอกรบือ
โดยผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคามเป็นผู้รับพระราชทาน

ขบวนแห่แผ่นศิลาฤกษ์

การประชุมเตรียมงานการก่อสร้างและตกแต่งห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอกรบือ

อาคารห้องสมุดประชาชนอำเภอกรือหลังเก่า

บริเวณภายใน-ภายนอกห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอกรือ

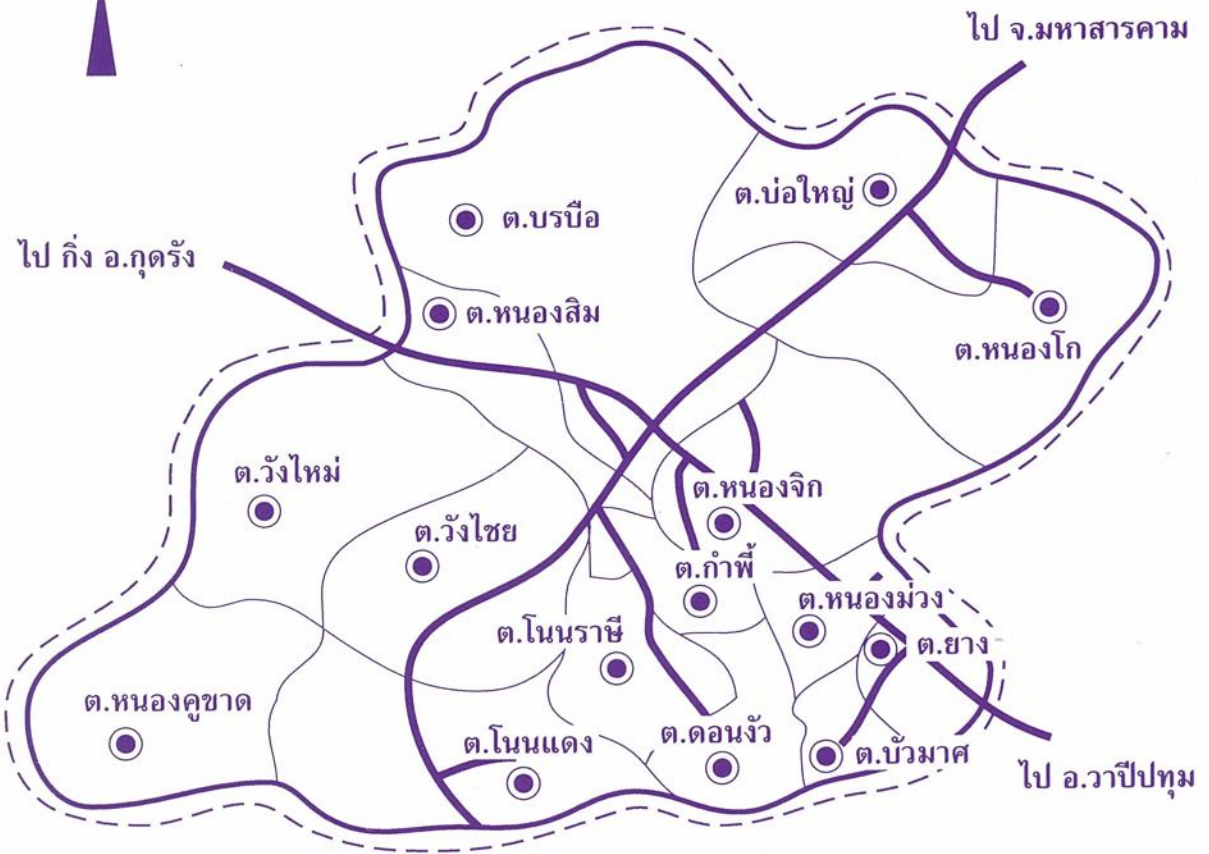

จ้ําเภาลขรข้ช ช้งท้จมทาส้าสาม

แผนที่อำเภอกรบือ

๑๕ ตำบล ๑๗๓ หมู่บ้าน

- ถนนลาดยาง
- ตำบล
- เส้นแบ่งเขต

ประวัติอำเภอบรบือ

พระครูพุทธมรภิจ

เจ้าคณะอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

ตำนานอำเภอบรบือ

ชื่อของอำเภอบรบือ มีลักษณะแปลกกว่าชื่ออำเภออื่นใด เพราะเป็นลักษณะเฉพาะ ไม่มีคำแปลหรือความหมายในพจนานุกรมฉบับใดทั้งสิ้น อันความเป็นมาของชื่อนี้ จากผู้เฒ่าผู้แก่ และกล่าวตามตำนานโบราณ กล่าวไว้ว่า

ในสมัยก่อนมีควายประหลาดตัวหนึ่ง มีรูปร่างใหญ่โตกว่าควายทั้งปวง มีนิสัยดุร้าย เทียวไล่ขวิดผู้คนทั่วไป ได้มาอาศัยอยู่บริเวณหนองบ่อ ชาวบ้านทราบก็ได้ตามมาเพื่อไล่จับ บ้างก็มีดาบ หอก แหวน หลาว มาถึงบริเวณหนองบ่อแต่ไม่พบควายเปลี่ยวตัวนั้น จึงถามชาวบ้านที่นั่นว่า “ไปทางใด” (ไปทางไหน) ชาวบ้านบอกจะไป “กำพี้” (กำคือ ด้านหรือทาง, พี้คือทางนี้) ชาวบ้านซึ่งบอกมาก็คือ **บ้านกำพี้** (ตำบลกำพี้ในปัจจุบัน) ชาวบ้านที่ตามมาทันทีที่บ้านหนองตุ (คำว่าตุ หมายความว่าถึง ลักษณะของการกระทบเบา ๆ) ปรากฏว่าดินปืนหมด จึงได้ बदดินปืนใหม่ คือ การบดมาต (มาต คือกำมะถัน) ที่หนองบัว บ้านนั้นก็เลยเรียกว่า **บ้านบัวบดมาต** หรือบ้านบัวมาตในปัจจุบัน บางพวกก็เลยไปหาน้ำที่ลำห้วยบ้านยาง ได้ตัดไม้มาทำหลาว หอก ห้วยนี้จึงได้ชื่อว่า **ห้วยคันหอก** (คันคือด้าม) แล้วได้เดินตามควายต่อไปจนทันกันที่บริเวณบ้านโนนทัน ในปัจจุบัน ขึ้นอยู่กับตำบลบัวมาต ควายร้ายได้หนีต่อไป

ชาวบ้านตามจับไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งรุ่งเช้าจึงได้ไปทันกันที่ริมหนองบ่อ มันได้ใช้เขาขวิดดินจนขึ้นเป็นโนนหนองบ่อ ชาวบ้านจึงยิงถูกสายบือ (สะตือ) หลุดลงที่โนนหนองบ่อชาวบ้านไม่สามารถปราบควายตัวนั้นได้สำเร็จ อีกทั้งทุกคนที่มาร่วมปราบควาย เหน็ดเหนื่อย เมื่อยล้า ไม่สามารถจะตามต่อไปได้อีก จึงพากันเดินทางกลับ เส้นทางที่พวกเขาเดินเพื่อติดตามไปปราบควายตัวนั้น ปัจจุบันนี้เป็นลำน้ำเสีย เป็นแหล่งเพาะปลูกที่สำคัญของอำเภอบรบือ และวาปีปทุมในปัจจุบัน

โดยสรุปแล้ว ชื่ออำเภอบรบือตามตำนานมีที่มาจาก ๓ ประการ คือ

๑. สายบือ (สะตือ) ชาวบ้านยิงสายสะตือหลุดที่หนองบ่อจึงเรียกว่า **บ่อสายบือ**

๒. กระบือ (ควาย) ควายได้ขวิดดินเป็นโนนหนองบ่อ จึงเรียกว่า **บ่อกระบือ**

๓. ระเบิด (เลื่องลือ) หนองบ่อมีเกลือมากจนเลื่องลือไปไกลจึงเรียกว่า **บ่อระเบิด**

ประวัติความเป็นมา

อำเภอบรบือตั้งขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในปี พ.ศ. ๒๔๔๓ เนื่องจากพระองค์ทรงมีพระราชดำริที่จะปกครองหัวเมืองในภาคอีสานให้มีความสงบสุข จึงทรง ปฎิรูปการปกครอง โดยแบ่งหัวเมืองในภาคอีสานออกเป็น ๔ หัวเมืองใหญ่ ๆ คือ หัวเมืองลาวตะวันออก หัวเมืองลาวฝ่าย ตะวันออกเฉียงเหนือ หัวเมืองลาวกลาง และหัวเมืองลาวเหนือ แต่ละหัวเมืองมีข้าหลวงกำกับปกครอง โดยก่อนหน้า (พ.ศ. ๒๔๔๐) พระองค์ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ตราเป็นพระราชบัญญัติการปกครองท้องที่ โดยแบ่งหัวเมืองต่าง ๆ ของภาคอีสานออกเป็น ๕ มณฑล คือมณฑลอุบลราชธานี มณฑลจำปาศักดิ์ มณฑลชุนธุ์ มณฑลกลมาไสย มณฑลสุรินทร์ และมณฑลร้อยเอ็ดโดยเฉพะามณฑลร้อยเอ็ดแบ่งออกเป็น ๕ หัวเมือง คือ เมืองร้อยเอ็ด เมืองกาฬสินธุ์ เมืองกลมาไสย เมืองสุวรรณภูมิและเมืองมหาสารคาม ต่อมาภายหลังเมืองมหาสารคามได้มีการจัดตั้งชุมชนใหญ่ ๒ แห่งขึ้นเป็นอำเภอ คือ อำเภอกุทัยสารคาม และอำเภอประจิมสารคาม กรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ ขณะนั้นดำรงตำแหน่งเป็นข้าหลวงใหญ่ประจำ มณฑลอุบลราชธานี ได้แต่งตั้งชาบุดดี เป็นหลวงสารคามกิจนิคมภิบาล เป็นนายอำเภอกุทัยสารคาม และแต่งตั้งนายโลม เปาริสาร เป็นหลวงสารคามการนิคม เป็นนายอำเภอประจิมสารคาม ถือว่าเป็น นายอำเภอคนแรกของท้องถิ่น

ในปี พ.ศ. ๒๔๕๓ พระพิทักษ์นรากร หรือพระเจริญราชเดช (อุน ภวภูตานนท์ ณ มหาสารคาม) ข้าหลวงกำกับเมืองมหาสารคาม ได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นผู้ว่าราชการเมืองมหาสารคาม สมัยนั้น ได้พิจารณาเห็นว่าบ้านเมืองได้เจริญก้าวหน้ามีผู้คนอาศัยอยู่หนาแน่น ควรมีการขยายเมือง และอำเภอออกไป จึงได้ทำหนังสือกราบทูลกรมพระยาดำรงราชานุภาพ (สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ)เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยขอย้ายอำเภอประจิมสารคามจากเมืองมหาสารคาม ไปตั้งที่บ้านค้อ (ปัจจุบันอยู่ที่ทิศตะวันออกของอำเภอบรบือ) แล้วเปลี่ยนนามใหม่ว่า **“อำเภอกำขออนยาง”** โดยเอานามเมืองกำขออนยางที่ถูกยุบลงให้เป็นตำบลมาตั้งเป็นชื่ออำเภอแทน

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๕๗ หม่อมเจ้าพนมาศ นวรัตน์ ซึ่งดำรงตำแหน่ง ผู้ว่าราชการจังหวัด มหาสารคามในขณะนั้น ได้เสด็จมาตรวจราชการที่อำเภอกำขออนยาง ได้พบเห็นสภาพท้องถิ่นของอำเภอ นี้เห็นว่ามิบ่อน้ำซึ่งอุดมสมบูรณ์ไปด้วยข้าวปลาอาหาร มีบ่อแร่เหล็กและบ่อเกลือที่ชาวบ้านในท้องถิ่นแห่งนี้ ถือเป็นสินค้าที่นำไปแลกเปลี่ยนสิ่งของกับท้องถิ่นอื่น ๆ ดังนั้นหม่อมเจ้าพนมาศ นวรัตน์ จึงประทานชื่อใหม่

ว่า “**บ่อระบือ**” อำเภอกำหนดขออนุญาตจึงได้เปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอ “**บ่อระบือ**” ณ บัดนั้นเป็นต้นมา ต่อมาภายหลังการเขียนและการใช้คำนี้เพี้ยนไปจึงกลายเป็นชื่อ “**บรบือ**” มาตราบเท่าทุกวันนี้

จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๔๖๐ พระสารคามคณาภิบาล (พร้อม ณ นคร) ผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม ได้มาตรวจราชการที่อำเภอนี้ เห็นว่าที่ตั้งที่ว่าการอำเภอบรบือ ห่างไกลจากเส้นทางคมนาคมโดยเฉพาะเส้นทางหลวง ขณะนั้นกำลังก่อสร้างพอดี พระสารคามคณาภิบาลจึงได้ทำหนังสือกราบทูลเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยให้มีการปรับปรุงเขตที่ตั้งอำเภอบรบือใหม่ ดังนั้นจึงได้ย้ายที่ว่าการอำเภอมายัง ณ ที่ว่าการอำเภอบรบือในปัจจุบัน

สภาพทั่วไปของอำเภอบรบือ

สำนักงานศึกษาธิการอำเภอบรบือ

จังหวัดมหาสารคาม

๑. ด้านภูมิศาสตร์

๑.๑ ที่ตั้ง

อำเภอบรบือตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย อยู่ตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัดมหาสารคาม ระยะทางห่างจากจังหวัดมหาสารคาม ๒๖ กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ ๔๕๐ กิโลเมตรมีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอและจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับท้องที่อำเภอเมืองฯ กิ่งอำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม
ทิศใต้	ติดต่อกับท้องที่อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม และอำเภอเปลือยน้อยจังหวัดขอนแก่น
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับท้องที่อำเภอวาปีปทุม อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับท้องที่กิ่งอำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม และอำเภอเปลือยน้อยจังหวัดขอนแก่น

๑.๒ ขนาด

อำเภอบรบือมีเนื้อที่ประมาณ ๗๓๑ ตารางกิโลเมตร

๑.๓ ภูมิประเทศ

อำเภอบรบือมีลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ลุ่ม สลับดอน มีป่าโปร่งและป่าสะเมาะพื้นที่ส่วนมากเป็นดินปนทราย ไม่มีแม่น้ำไหลผ่านมีเพียงแหล่งน้ำที่เกิดจากต้นน้ำ คืออ่างเก็บน้ำหนองบ่อ เรียกว่า ลำน้ำเสียวใหญ่

๑.๔ สภาพดินฟ้าอากาศ

อำเภอบรบือมีสภาพดินฟ้าอากาศแห้งแล้ง ฤดูร้อนอากาศร้อนจัด ฤดูหนาวอากาศค่อนข้างหนาวจัดฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล มีปริมาณน้ำฝนต่อปีโดยเฉลี่ย ๑,๑๐๐ มิลลิเมตร

๑.๕ ทรัพยากรธรรมชาติ

อำเภอบรบือมีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ คือ

๑.๕.๑ **ป่าไม้** อำเภอบรบือมีพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน ๓ ป่า คือ

- **ป่าสงวนแห่งชาติป่ากุตรัง** มีเนื้อที่ทั้งสิ้น ๘๙,๗๕๗ ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตกิ่งอำเภอกุตรัง ตำบลกุตรัง ตำบลนาโพธิ์ ตำบลเลิงแฝก และอยู่ในเขตอำเภอบรบือบริเวณตำบลบรบือตำบลวังไชย ตำบลหนองคูขาด และอีกส่วนหนึ่งอยู่ในเขตอำเภอโกสุมพิสัย
- **ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าดงเค็ง-หนองหญ้าปล้อง** มีเนื้อที่ทั้งสิ้น ๑๐,๙๓๗ ไร่ อยู่ในเขตอำเภอบรบือทั้งหมด โดยอยู่ในท้องที่ตำบลบรบือ และตำบลบ่อใหญ่
- **ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าโคกผกุกุด-โปงแดง** มีเนื้อที่ทั้งสิ้น ๑๘,๗๘๗ ไร่ อยู่ในเขตอำเภอบรบือ และอำเภอนาเชือก โดยมีเนื้อที่อยู่ในเขตอำเภอประมาณ ๙,๐๐๐ ไร่ในท้องที่ตำบลกำแพงและตำบลโนนแดง

๑.๕.๒ **เกลือสินเธาว์** อำเภอบรบือมีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือเกลือสินเธาว์ ซึ่งมีน้ำที่มีความเค็มที่สามารถนำขึ้นมาผลิตเป็นเกลือสินเธาว์ได้จำนวนมหาศาลอยู่ใต้พื้นที่ดินบริเวณอ่างเก็บน้ำหนองบ่อ เคยมีประชาชนได้นำน้ำเกลือขึ้นมาผลิตเป็นเกลือสินเธาว์ และได้มีคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ ๓/๒๕๓๒ ห้ามนำน้ำเกลือขึ้นมาผลิตโดยเด็ดขาดอีกต่อไป ซึ่งในการนำน้ำเกลือขึ้นมาผลิตเป็นเกลือสินเธาว์ในท้องที่อำเภอบรบือ ทำให้สภาพของน้ำในอ่างเก็บน้ำหนองบ่อกลายเป็นน้ำเค็ม ทำให้ประชาชนบริเวณลุ่มน้ำเสียวใหญ่ เขต ๓ จังหวัด คือ จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดศรีสะเกษ ได้รับความเดือดร้อนไม่สามารถนำน้ำในลำน้ำเสียวใหญ่มาใช้ประโยชน์ได้ ตามที่ได้ปรากฏเป็นข่าวทางสื่อมวลชนเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๓๒-๒๕๓๓ และขณะนี้ทางหน่วยงานที่รับผิดชอบคือ กรมชลประทานได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีให้งบประมาณมาดำเนินการปรับปรุงอ่างเก็บน้ำหนองบ่อและลำน้ำเสียวใหญ่

๒. การคมนาคม อำเภอบรบือมีการคมนาคม ดังนี้

๑. การคมนาคมติดต่อระหว่างอำเภอบรบือกับจังหวัดมหาสารคาม โดยทางรถยนต์ระยะทางประมาณ ๒๖ กิโลเมตร เป็นทางหลวงแผ่นดินใช้เวลาเดินทางประมาณ ๒๐ นาที

๒. การคมนาคมติดต่อกับอำเภอใกล้เคียงสามารถเดินทางได้โดยทางรถยนต์ซึ่งเป็นถนนลาดยางแอสฟัลท์ทุกสาย

๓. การคมนาคมติดต่อระหว่างอำเภอกับตำบลในท้องที่ และระหว่างหมู่บ้านสามารถเดินทางติดต่อกันได้ทุกฤดูกาล โดยเป็นเส้นทางถนนลูกรัง รพช. แต่การคมนาคมไม่สู้สะดวกนักในฤดูฝน

๓. ด้านการปกครอง ตำบลและหมู่บ้าน

- อำเภอบรบือ แบ่งการปกครองออกเป็น ๑๕ ตำบล จำนวน ๑๗๗ หมู่บ้าน
- การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นมีสุขาภิบาล ๑ แห่ง คือ สุขาภิบาลบรบือ

กรรมการมาจากการเลือกตั้ง ๙ คน

- อำเภอบรบือมีพลเมืองทั้งสิ้น จำนวน ๑๐๘,๐๒๓ คน แยกเป็นชาย จำนวน ๕๓,๘๙๙ คน หญิง จำนวน ๕๔,๑๒๔ คน (ข้อมูล ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๐)

๔. ภาษาท้องถิ่น

พลเมืองอำเภอบรบือส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทยอีสาน แต่สามารถพูดและฟังภาษาไทยกลางได้รู้เรื่องไม่เป็นอุปสรรคในการปกครอง

๕. ด้านการศาสนา

พลเมืองของอำเภอบรบือส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา จำนวน ๑๑๔ คน สำนักสงฆ์ ๓๐ แห่ง

๖. ด้านการศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน ๖๗ แห่งสถานศึกษาเอกชน จำนวน ๑ แห่ง โรงเรียนกรมสามัญศึกษา จำนวน ๓ โรงเรียนมัธยมสาขา จำนวน ๓ โรงเรียนและศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ๑ แห่ง

๗. ด้านการสาธารณสุข

โรงพยาบาล ขนาด ๓๐ เตียง ๑ แห่ง สำนักงานสาธารณสุขตำบล ๑๖ แห่ง

๘. ด้านอาชีพและธุรกิจ

๘.๑. การเกษตร

อำเภอบรบือมีพื้นที่ทั้งหมด ๓๓๙,๙๘๗ ไร่ ลักษณะโดยทั่วไปเป็นที่ลุ่มดอนบางแห่ง เหมาะ

สำหรับในการทำนา บางแห่งสำหรับทำไร่ และเลี้ยงสัตว์ มีอ่างเก็บน้ำมี ๔ แห่ง ได้แก่ อ่างเก็บน้ำห้วยเชียงคำ ร่องหัวช้าง ห้วยประตู หนองบ่อ นอกจากนั้นเป็นอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง และขนาดเล็กกระจายอยู่ทั่วไป ทุกตำบลสำหรับพืชเศรษฐกิจมีสำคัญพอแยกออกได้ดังนี้

๘.๑.๑	ข้าวมีพื้นที่ถือครองทั้งสิ้น	จำนวน	๒๖๓,๖๕๖	ไร่
๘.๑.๒	มันสำปะหลังมีพื้นที่ทั้งหมด	จำนวน	๔๗,๑๑๕	ไร่
๘.๑.๓	หม่อนไหม	จำนวน	๙,๔๔๙	ไร่
๘.๑.๔	มันแกว	จำนวน	๑,๙๓๐	ไร่
๘.๑.๕	แตงโม	จำนวน	๒๕๐	ไร่
๘.๑.๖	อ้อย	จำนวน	๒,๑๒๘	ไร่
๘.๑.๗	ยาสูบ	จำนวน	๓,๔๕๐	ไร่
๘.๑.๘	ไม้ผล ไม้ยืนต้น	จำนวน	๑๐,๒๕๐	ไร่
๘.๑.๙	อื่นๆ ถั่วลิสง งาม ปอ	จำนวน	๑,๔๐๗	ไร่
๘.๑.๑๐	ยางพารา	จำนวน	๓๕๒	ไร่

๘.๒ การปศุสัตว์ ราษฎรมีการเลี้ยงสัตว์ในแทบทุกหลังคาเรือน ได้แก่ โค กระบือ เป็ด ไก่ เป็นต้น และได้มีการส่งเสริมหมู่บ้านปศุสัตว์พัฒนาในทุกปี โดยได้ส่งเสริมการเลี้ยงโคนม ๒๖ ราย จำนวน ๑๓๐ ตัว ทยอยละ ๕ ตัว โคเนื้อ ๘๐ ราย จำนวน ๔๐๐ ตัว ทยอยละ ๕ ตัว

๘.๓ การอุตสาหกรรม ราษฎรส่วนมากทำการอุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น การเลี้ยงไหม การทอผ้าไหม การทอผ้าด้วยกี่กระตุก นอกจากนี้ในพื้นที่อำเภอมีอุตสาหกรรมโรงสีใหญ่ จำนวน ๑ โรง โรงสีเล็ก ๒๕๐ โรง โรงงานแป้งมัน จำนวน ๑ โรง

๘.๔ การพาณิชย์กรรม มีร้านค้า จำนวน ๕๐๑ แห่ง ห้างหุ้นส่วน จำนวน ๑๐ แห่ง ร้านอาหาร จำนวน ๑๕ แห่ง โรงฆ่าสัตว์ จำนวน ๑ แห่ง ตลาดสด จำนวน ๑ แห่ง ธนาคารสาขาจำนวน ๓ แห่ง

๙. ด้านการชลประทาน

ในพื้นที่อำเภอบรบือมีอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก จำนวน ๗ แห่ง คือ

๙.๑	อ่างเก็บน้ำห้วยเชียงคำ	ตำบลโนนราษี
๙.๒	อ่างเก็บน้ำเอกสัณฑ์สุนทร	ตำบลบรบือ
๙.๓	อ่างเก็บน้ำบ้านบ่อใหญ่	ตำบลบ่อใหญ่
๙.๔	อ่างเก็บน้ำหนองบ่อ	ตำบลบรบือ

๙.๕	อ่างเก็บน้ำบ้านเปลือย	ตำบลหนองโก
๙.๖	อ่างเก็บน้ำหนองคูขาด	ตำบลหนองคูขาด
๙.๗	อ่างเก็บน้ำบ้านกำพี้	ตำบลกำพี้
๙.๘	อ่างร่องหัวช้าง	ตำบลหนองโก
๙.๙	อ่างชลประทานหนองตุ-หนองแวง	ตำบลบัวมาศ

๑๐. ด้านการสาธารณูปโภค

๑๐.๑ ไฟฟ้า อำเภอบรบือมีไฟฟ้าใช้ครบ ๑๐๐%

๑๐.๒ ประปา ในเขตสุขาภิบาลบรบือ มีน้ำประปาใช้โดยเป็นประปาของการประปาสวนภูมิภาค มหาสารคาม-บรบือ โดยใช้ น้ำจากอ่างเก็บน้ำลำห้วย เชียงคำ ตำบลโนนราษี ในระดับหมู่บ้านมีการประปา จำนวน ๑๖๓ แห่ง

๑๐.๓ โทรศัพท์ ในเขตสุขาภิบาลบรบือสามารถใช้บริการโทรศัพท์ จำนวน ๓ จุด ในระดับ ตำบลมี จำนวน ๕ จุด สามารถให้บริการได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง

๑๑. ด้านการติดต่อสื่อสาร

๑๑.๑ โทรศัพท์ ใช้ได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง

๑๑.๒ วิทยุสื่อสาร ใช้วิทยุสื่อสารของข่ายตำรวจ และข่ายปกครองวิทยุมือถือ

๑๑.๓ การไปรษณีย์โทรเลข มีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข ๑ แห่ง

๑๒. ด้านการสหกรณ์

สหกรณ์การเกษตรอำเภอบรบือได้ดำเนินการ ๑ แห่ง

๑๓. ด้านการท่องเที่ยว

เดิมในพื้นที่อำเภอบรบือยังไม่เคยมีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ ปัจจุบันหน่วยงานที่รับผิดชอบคือกรมชลประทานได้ดำเนินฟื้นฟูปรับปรุงบริเวณอ่างเก็บน้ำหนองบ่อเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจซึ่งเดิมเคยมีปัญหาในการลักลอบผลิตเกลือสินเธาว์ เพื่อให้เป็นที่ท่องเที่ยวเพราะลักษณะภูมิประเทศเอื้ออำนวยต่อการจัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวมาก คาดว่าเมื่อได้ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วจะกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของอำเภอบรบือ และของจังหวัดมหาสารคาม

๑๔. ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัย

มีสถานีตำรวจ ๒ แห่ง คือ

๑๔.๑ สถานีตำรวจภูธรอำเภอศรีบุญเรือง มีกำลังเจ้าหน้าที่ทั้งสิ้น ๑๑๒ นาย แยกเป็นชั้นสัญญาบัตร ๑๒ นาย ชั้นประทวน ๑๐๐ นาย

๑๔.๒ สถานีตำรวจภูธรตำบลคำพิ มีกำลังเจ้าหน้าที่ทั้งสิ้น ๑๖ นาย แยกเป็นชั้นสัญญาบัตร ๑ นาย ชั้นประทวน ๑๕ นาย

พิธีกรรมพื้นบ้าน

ข้าภทชบรขัช ชัษทวัศมทาสารตาม

ผีฟ้า

พิธีกรรมการรักษาโรคพื้นบ้าน อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

ชัยยนต์ เพาพาน

ผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

ความเชื่อของมนุษย์ที่มีต่ออำนาจเหนือธรรมชาติ เป็นระบบความเชื่อที่มีความสลับซับซ้อน วิวัฒนาการมาช้านาน โดยมนุษย์ในโบราณเชื่อว่า ปราภฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น ฝนตก พายุร้อน น้ำท่วม ความแห้งแล้ง โรคระบาด ฯลฯ เป็นสิ่งมีพลังอำนาจ มีอิทธิพลเหนือตนเอง สามารถควบคุมวิถีทางธรรมชาติ และวิถีชีวิตของมนุษย์ได้ ด้วยเหตุนี้เองมนุษย์จึงต้องประกอบพิธีเช่นสรวงบวงพื้ และสร้างสัมพันธภาพอันดีต่ออำนาจเหนือธรรมชาติ เพื่อให้ตนเองมีความปลอดภัย และสามารถเอาชนะธรรมชาติได้ อย่างไรก็ตามมนุษย์ในดินแดนต่างมีความเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติแตกต่างกันไป ตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และขนบจารีตประเพณี จึงประกอบพิธีกรรมความคิด ความเชื่อในหลายรูปแบบ

ชาวไทยในภูมิภาคอีสานมีความเชื่อและมีความผูกพัน ยึดมั่นในเรื่องภูติผี เทวดามาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ ดังจิตร ภูมิศักดิ์ ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “ชนเผ่ายุคแรกมีศาสนาดั้งเดิมคือ การนับถือผี ถือเทวดา เป็นบรรพบุรุษของตน และสืบเชื้อสายมาจากแกน” (จิตร ภูมิศักดิ์, ๒๕๒๔ : ๒๐) และเชื่อว่า ผีสางเทวดามีอำนาจให้ตีให้ร้ายหรือให้ทุกข์ให้สุขแก่ตนเองได้ (อนุมา นราชนน, ๒๕๐๘ : ๖๔) ดังนั้นเมื่อมีเหตุเภทภัย หรือเจ็บไข้ได้ป่วย จึงต้องอ้อนวอนร้องขอให้ภูติผี เทวดา มาปกป้องรักษาให้หายทุกข์หายโศก จึงก่อเกิดพิธีกรรมเกี่ยวกับความเชื่อนี้ขึ้นมา อาทิเช่น พิธีเลี้ยงผีปู่ตา ผีบรรพบุรุษ พิธีเซ่นไหว้หลักบ้านหลักเมือง ผีบ้าน ผีเรือน ฯลฯ และที่สำคัญยิ่งคือ **พิธีการล่ำผีฟ้า**

การล่ำผีฟ้าเป็นพิธีกรรมที่ก่อกำเนิด และมีบทบาทต่อวิถีชีวิตของชาวอีสาน ซึ่งเชื่อว่า “ผีฟ้าหรือผีแกนเป็นทั้งผู้สร้างโลก สร้างสรรพสิ่งต่างๆ ขึ้นมาและคอยช่วยเหลือมนุษย์เมื่อยามประสบภัยพิบัติสามารถคุ้มฝน ฟ้า และโรคภัยไข้เจ็บได้” (จรรุวรรณ ธรรมวัตร, ๒๕๓๐ : ๒๔) จึงพบว่า คนอีสานจะประกอบพิธีเกี่ยวกับผีฟ้าผีแกนอยู่ ๒ ลักษณะ คือ พิธีขอฟ้า ฝน และการเจ็บป่วย

การล่ำผีฟ้าในเขตอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม เป็นพิธีกรรมที่มีเป้าหมายเพื่อการรักษาโรคภัยไข้เจ็บ ซึ่งมีองค์ประกอบในพิธีกรรม ดังนี้

๑. **หิ้งบูชาผีฟ้า** มีลักษณะคล้ายหิ้งบูชาพระ ทำด้วยไม้แบน เรียบง่าย จะมีเฉพาะผู้ที่เห็นหัวหน้าผีฟ้าเท่านั้น ประกอบด้วย ขี้ผึ้งหลัก เทียนเล่มบาท ชั้นธ ๕ ชั้นธ ๘ ชั้นน้ำหอม ขี้ผึ้งแผ่น ซึ่งเป็นที่สถิต

ของไฟฟ้า ใช้ในการกราบไหว้ บอกกล่าว เมื่อยามที่ตนเองหรือบริวารทุกชั่ววันทุกวันพระต้องนำขันต์ ๕ เพื่อประกอบพิธีสักการะเป็นกรณีพิเศษ

๒. **เครื่องคาย** ซึ่งเป็นเครื่องบวงสรวงต่อผีฟ้า ในขณะที่ประกอบพิธีกรรมรักษาคนป่วย มีองค์ประกอบมากมาย เช่น ขันต์ ๕ ขันต์ ๘ ผ้าแพรวา ดอกไม้ เทียน หมากรุก พลุ บุหรี่ ข้าวสาร แก้วแหวน เงิน ฯลฯ ซึ่งเป็นวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น เครื่องคายนั้นมีหลายประเภท คือ เครื่องคายรักษา เครื่องคายขวัญ และเครื่องคายตัดเวรตัดกรรม เครื่องคายเหล่านี้จะใช้แตกต่างกันออกไปตามขั้นตอนของการรักษา

๓. **บุคลากร** ประกอบด้วย หัวหน้าผีฟ้า (กก) ทำหน้าที่ประกอบพิธี บริวารซึ่งเป็นบุคคลที่เคยรักษามาแล้ว และผู้ป่วย

๔. **ข้อปฏิบัติ** (ข้อชะล่า) กลุ่มผู้นับถือผีฟ้าจะมีแนวทางการปฏิบัติหรือข้อห้าม เพื่อเป็นการควบคุมพฤติกรรมให้อยู่ในกรอบที่ตั้งงาม ซึ่งใครประพฤติผิดก็จะมีผีฟ้าลงโทษให้มีอันเป็นไป เช่น เจ็บป่วย เดือดร้อนในครอบครัว เป็นต้น สำหรับข้อห้ามมีหลายประการเช่น ห้ามรับประทานอาหารที่ทำงานศพ ห้ามรับประทานอาหารที่ทำจากสัตว์ที่ตายแล้ว อาหารเหลือจากคนอื่นรับประทาน อาหารมังสา ๑๐ อย่าง เป็นต้น

๕. **การแต่งกาย** การเข้าพิธีกรรมหมอลำผีฟ้าต้องปะแป้ง แต่งหน้า หวีผม แล้วเสื้อผ้าต้องถูกต้องตามธรรมเนียม ที่ได้รำเรียนมาจากหัวหน้าคนก่อน ๆ การแต่งกายนั้นแตกต่างกันไปตามสภาพและฐานะของหัวหน้าหมอลำผีฟ้าแต่ละคน เช่น เสื้อขาวแขนยาว ผ้าชิ้นใหม่ สไบ คาดบ่า เป็นต้น

๖. **ดนตรีและกลอนลำ** แคนถือว่่าเป็นเครื่องดนตรีหลักในการประกอบพิธีรักษาคนป่วยจะขาดไม่ได้ ซึ่งจะให้ทั้งจังหวะ และเสียงที่เล่าประโลมจิตใจให้เกิดความไพเราะ สนุกสนาน ทำให้ผู้ป่วยและผู้ร่วมพิธีเกิดความฮึกเหิมอยากพอรำ ส่วนกลอนลำนั้นจะมีความไพเราะก็ขึ้นอยู่กับความชำนาญและเสียงของหมอลำผีฟ้า และเนื้อหาในกลอนลำจะเป็นไปตามขั้นตอนของพิธีกรรม

พิธีกรรมการรักษาคนป่วย

การรักษาคนป่วยเป็นพิธีหลักของการลำผีฟ้า โดยอัญเชิญผีฟ้าซึ่งเป็นวิญญาณบรรพบุรุษ ครูอาจารย์ที่ล่วงลับให้ลงมาช่วยขจัดปัดเป่าโรคร้าย อันเนื่องมาจากการกระทำของผี เรียกว่า ผิดผี สำหรับผีฟ้าที่เชิญลงมานั้น เมื่อสมัยยังมีชีวิตจะเป็นผู้ที่มีคุณงามความดีตายไปก็ขึ้นสวรรค์ และส่วนใหญ่จะปรากฏในวรรณกรรมพื้นบ้าน เช่น เรื่องสังข์ศิลป์ชัย จำปา ท้าวจุมคำท้าวเจ็ดลิน หรือผีอื่น ๆ ที่ตนเองนับถือ การลำผีฟ้าเพื่อวินิจฉัยการเจ็บป่วยนั้นอาศัยพื้นฐานจากความเชื่อเรื่องผี ซึ่งเรียกว่า การลำหาข้อหาปล้อง เป็นลักษณะหาสาเหตุของการกระทำของผี และพฤติกรรมที่คนป่วยกระทำจนผีเกิดความไม่พอใจ เช่น ผิดผีตาแสด เพราะคนป่วยไปทำลายที่อยู่อาศัย หรือผิดผีบ้านผีเรือน เพราะคนป่วยพูดจาหยาบคายไม่เหมาะสม เป็นต้น ลักษณะของการลำมีขั้นตอน ดังนี้

๑. **ช่วงแรก** เป็นการลำตั้งคายเพื่ออัญเชิญผีฟ้าและครูอาจารย์ผู้ล่วงลับให้ลงมาช่วยรักษาเป็นการคอบคาย

๒. ระยะที่ ๒ เป็นการล่าส่องหาสาเหตุ (ล่าหาข้อหาปล้อง) ซึ่งจะเป็นการล่าเพื่อถามผีทุกประเภท จากผีป่าเขาผีทุ่งนาจนถึงผีบ้าน เพื่อจะหาสาเหตุการเจ็บป่วยเมื่อรู้เหตุแห่งการกระทำผิด ก็จะล่าอันวอน ขอความเมตตาจากผี และขอขมาลาโทษจะประพฤติปฏิบัติตามที่ผิดต้องการทุกอย่าง และมีสิ่งของเพื่อเซ่นไหว้ เช่นผีไร่ผืนาต้องการเหล้าไหไก่ตัว ผีบรรพบุรุษต้องการบั้งสกุล การทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ เป็นต้น ญาติ ของคนป่วยจะนั่งฟังและคอยจดจำและรับปฏิบัติตาม

๓. ตอนท้ายพิธีกรรมเป็นการล่าเรียกขวัญ และล่าเสี่ยงทาย เชื่อว่าการเจ็บป่วยส่วนหนึ่งเพราะ ขวัญได้ออกจากร่างกาย ล่องลอยไปที่ต่าง ๆ และเรียกกลับมาพร้อมกับล่าเสี่ยงทายว่าคนป่วยหายเร็ว หรือช้า จากการสังเกต ไช้ไก่สุกว่า ไช้แดงมีรอยดำดำหรือไม นอกจากนี้ ยังมีพิธีกรรมอื่น ๆ เช่น การล่าควัดข้าว การล่าตัดเวรตัดกรรม การล่าล้างคาย ซึ่งเป็นพิธีที่นำศึกษาและทำความเข้าใจ

จากการศึกษาพบว่า ลักษณะการเจ็บป่วยซึ่งเจ็บป่วยหนัก และป่วยธรรมดา ทั้งที่ผ่านการรักษาที่อื่น และรักษาโดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเจ็บป่วยจากความผิดปกติทางด้านจิตใจซึ่งส่งผลถึง การเจ็บป่วยทางร่างกาย ได้แก่ กินไม่ได้ นอนไม่หลับ ซึมเศร้า เพ้อคลั่ง ระบบทางเดินอาหารผิดปกติ เมื่อได้รับการเอาใจใส่ดูแลรักษาจากญาติพี่น้องเพิ่มมากขึ้น เกิดความอบอุ่นใจ สามารถกินได้นอนหลับ การเจ็บป่วยก็หาย ขณะแพทย์แผนปัจจุบันมุ่งรักษาโรคโดยไม่คำนึงถึงจิตใจผู้ป่วยทำให้การรักษาโรคนั้นบางประเภท ไม่หาย นอกจากนี้การเจ็บป่วยบางราย เช่น ผิดคลั่ง ท้องป่อง ตาเหลือง ผม่วรง ก็จะมีวินิจฉัยได้ว่า เจ็บป่วยด้วยโรคประเภทใดรักษาหายหรือไม่ โดยอาศัยประสบการณ์ที่สั่งสมมาจากหัวหน้าคนก่อน ซึ่งจะเป็นแนวทางหนึ่งในการรักษาผู้ป่วยได้

ดังนั้น การล่าผีฟ้าเพื่อรักษาโรคนั้นใช้เจ็บถึงแม้จะสวนกระแสแห่งการพัฒนาของโลกยุคปัจจุบัน แต่ยังมีบทบาทและเป็นที่ยิ่งของสังคมบางกลุ่มแล้วยังมีบรรทัดฐานสร้างความเป็นเอกภาพในสังคม ตลอดจนการคลี่คลายปัญหาต่าง ๆ ของกลุ่มชนได้ เห็นควรได้รับการสนับสนุน และฟื้นฟูขณะที่ประเทศไทยยังขาดแพทย์อีกมากมาย

พิธีกรรมล้างผ้า

เกลือ

เส้นทางที่ชาวบรือต้องเลือก

พิพัฒน์ ทังโคตร

อาจารย์ ๒ โรงเรียนบ้านดอนงัว

อ.บรือ จ.มหาสารคาม

การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แม้อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจจะอยู่ในภาวะที่น่าพอใจ แต่พบว่าการกระจายรายได้ไม่มีความเสมอภาค ส่งเสริมให้เกิดภาวะความอดอยาก โรคภัยไข้เจ็บ การด้อยโอกาสทางการศึกษา การได้รับบริการของรัฐไม่ทั่วถึง ตลอดทั้งเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งถูกทำลายรุนแรงขึ้น โดยที่ภาคอีสานเป็นภาคที่ได้รับผลกระทบโดยตรง เพราะพื้นที่อันกว้างใหญ่ไพศาลของภาคอีสานจำนวน ๑๐๖,๓๙๑,๒๕๐ ไร่ หรือ ๓๓.๑๓ % ของพื้นที่ประเทศไทย (สมชัย วงศ์สวัสดิ์ และเจตต์ จุลวงษ์, ๒๕๓๒ : ๓๑) มีสภาพดินเค็ม ๓๗.๒ ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๕ ของพื้นที่ทั้งหมด (นเรศ ดวงไชย, ๒๕๓๓ : ๑) จากการวิเคราะห์ภาพถ่ายดาวเทียม สำรวจทรัพยากรธรณี พบว่ามีภูเขาหินเกลือ (Salt Dome) และแหล่งหินเกลือ (Rock Salt) กระจายคลุมทั้งแอ่งสกลนคร แอ่งโคราช โดยคาดว่าปริมาณสำรอง ๔,๗๐๐ ล้านตัน โดยมีแหล่งสำคัญคือ แหล่งชัยภูมิ แหล่งตลาดแค แหล่งทุ่งกุลาร้องไห้ แหล่งบำเหน็จณรงค์ แหล่งอุบล แหล่งหนองคาย และแหล่งมหาสารคาม (อภิศักดิ์ โสมอินทร์, ๒๕๓๓ : ๑๕๕-๑๖๐)

ลักษณะดังกล่าวข้างต้น ทำให้ภาคอีสานมีศักยภาพความเค็มทั้งที่เกิดจากสภาพทางธรณีวิทยา การกระทำของมนุษย์ ในหลายจังหวัด เช่นในเขตอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี เริ่มมีการผลิตเมื่อปี ๒๕๐๕ ด้วยวิธีการต้มโดยภายในปี ๒๕๒๑ มีเตาต้มเกลือ ๘๐-๑๐๐ เตา ผลจากการทำนาเกลือปรากฏชัดเจนในปี ๒๕๒๖ ทำให้ป่าไม้ลดลง มีการแพร่กระจายของดินเค็ม น้ำไม่สามารถบริโภค อุปโภคได้ ผู้ผลิตเกลือจึงหันไปทำนาเกลือบริเวณป่าสงวนของอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย เมื่อราคาเกลือลดต่ำลงประกอบกับการเข้มงวดเรื่องการตัดรายได้ ผู้ผลิตจึงเปลี่ยนมาทำนาเกลือแทนการต้ม และมีการทำนาเกลือ ในเขตอำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนครพบว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๒๗ มีผู้ผลิตเกลือ ๗๐๐ ราย วิธีการผลิตเกลือมีแนวโน้มเปลี่ยนจากการต้มมาเป็นการทำนาเกลือแทน และในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดนครราชสีมา มีการผลิตเกลือของบริษัทอาซาฮีโซดาไฟจำกัดโดยวิธีทำนาเกลือ และใช้เทคนิควิธีการพ่นอากาศลงไปในขณะที่สูบน้ำเกลือทำให้เกลือมีความเข้มข้นสูงถึง ๒๓-๒๔ องศาโบโม สถิติการผลิตเกลือในปี พ.ศ. ๒๕๒๐

ประมาณ ๑๙,๐๐๐ ตัน และในปี พ.ศ.๒๕๒๑ ประมาณ ๑๒,๐๐๐ ตันในขณะที่ความต้องการของบริษัท ต่อปีมีมากถึง ๓๐,๐๐๐ ตัน ดังนั้นจึงต้องซื้อเพิ่มจากแหล่งอื่นปีละไม่ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ ตัน อย่างไรก็ตาม มูลค่าการผลิตในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๒๓-๒๕๒๔ ผลผลิตรวม ๖๙,๑๕๙ เมตริกตัน มีมูลค่ารวม ๑๘,๓๙๙,๙๓๐ ล้านบาท (ข่าวสารวิทยาศาสตร์, ๒๕๒๑ : ๑๒-๑๙ ; จดหมายข่าวสิ่งแวดล้อม, ๒๕๒๐ : ๓ ; อุตสาหกรรมจังหวัดสกลนคร, ๒๕๓๓ : ๓ ; สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๒๕-๒๕๒๙ : ๓๐๐-๓๒๒)

การผลิตเกลือแบบการค้าในเขตอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคามนั้นเริ่มต้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๔ มีผู้ค้นพบว่า น้ำบาดาลมีความเค็มจัดสามารถต้มเป็นผลึกเกลือได้ จึงทำการผลิตเพื่อการค้า ในช่วงเวลาดังกล่าวนี้การผลิตเกลือสมุทรของภาคกลางลดปริมาณลง เนื่องจากคุณภาพของเกลือมีปริมาณเกลือโซเดียมคลอไรด์ต่ำกว่าเกลือที่ผลิตจากต่างประเทศเป็นผลให้ราคาเกลือต่ำลง เหลือเพียงตันละ ๑๑๐-๑๓๕ บาท ผู้ผลิตเกลือสมุทรจึงไปเลี้ยงกุ้งแทน ซึ่งให้ผลตอบแทนสูงกว่า เป็นผลให้เกิดภาวะการขาดแคลนความต้องการมีมากขึ้นทั้งเพื่อการบริโภค และในโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้ราคาเกลือสูงขึ้นถึงตันละ ๑๒,๐๐๐-๑๓,๐๐๐ บาท ในเวลาต่อมา ดังนั้นการผลิตเกลือ บริเวณอำเภอบรบือ จึงมีการขยายการผลิตเพิ่มขึ้น ดังในปี พ.ศ.๒๕๑๕ ปรากฏว่า มีผู้ผลิตเกลือหลายราย มีเตาต้มเกลือ ๕-๒ เตาปริมาณกะทะ ๑๐-๖๐ กะทะต่อรายผลผลิตต่อกะทะ ประมาณ ๘๐ กิโลกรัมต่อกะทะ ซึ่งได้เกลือเฉลี่ย ๘๐๐-๔,๘๐๐ กิโลกรัมต่อวันราคากิโลกรัมละ ๔๕ สตางค์ คิดเป็นเงิน ๓๖๐-๒,๑๖๐ บาท ต่อวันรายต่อราย และในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๒๑ มีเตาต้มเกลือ ๑๔๐ เตา ซึ่งลดลงกว่าปีก่อน เนื่องจากราคาไม้ฟืนมีราคาสูง จึงต้องดัดแปลงอุปกรณ์ให้เหมาะสม โดยใช้แกลบแทน การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้ผลผลิตเพิ่มมากขึ้นถึง ๑,๒๐๐ กิโลกรัมต่อ ๑ กะทะ ในเวลา ๒๔ ชั่วโมง ผลผลิตรวมทั้งปี ไม่น้อยกว่า ๖๐,๔๘๐ ตัน มูลค่าไม่ต่ำกว่า ๗ ล้านบาทต่อปี นอกจากนั้นยังมีการทำนาเกลือแบบนาเกลือเพิ่มขึ้น ในที่นาบริเวณรอบๆ อ่างเก็บน้ำหนองบ่อ ไม่น้อยกว่า ๕๐๐-๖๐๐ ไร่ เพื่อทำนาเกลือ และสูบน้ำเค็มบริเวณดังกล่าวที่มีความเข้มข้นสูงถึง ๒๓-๒๔ องศาโมโบ (วัฒนธรรม ปานเพชร, ๒๕๓๖ : ๓-๔ ; อภิศักดิ์ โสมอินทร์, ๒๕๒๐ : ๕๖-๙๐) ; ข่าวกรมวิทยาศาสตร์, ๒๕๒๑ : ๑๒-๑๔)

กรณีการทำเกลือสินเธาว์อย่างไม่มีระบบ บริเวณหนองบ่อ อำเภอบรบือนานกว่า ๒๐ ปี ได้ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนสองแสนคนในแปดอำเภอ สามจังหวัด อันได้แก่ มหาสารคาม ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ และสร้างความเสียหายให้แก่สภาพแวดล้อม จนกระทั่งมีการรวมตัวประท้วงอย่างรุนแรง หลายครั้งหลายหน ดังนั้นในปี พ.ศ.๒๕๒๔ รัฐบาลสมัยพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ออกคำสั่งห้ามทำเกลือในเขตบรบือ แต่ยังคงมีการลักลอบทำกันอยู่เสมอ ซึ่งต่อมาประชาชนได้เดินขบวนประท้วงอีกในปี พ.ศ.๒๕๓๒ รัฐบาล พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ จึงได้ออกคำสั่ง ที่ ๓/๒๕๓๒ ลงวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ เป็นการย้ำคำสั่งเดิมของนายกรัฐมนตรีพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ที่ออกคำสั่งห้ามทำนาเกลือในเขตอำเภอบรบือ โดยมีมติดังนี้

๑. ห้ามทำนาเกลือบริเวณลุ่มน้ำเสียวและบริเวณอื่นๆ ใกล้แม่น้ำ
๒. ให้เจ้าหน้าที่ตรวจจับกุมผู้กระทำผิดโดยเด็ด

๓. ให้จัดการกระทำนาเกลือจนกว่าจะมีกฎหมายควบคุม
๔. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมชลประทานปรับปรุงลำน้ำเสียว

รัฐบาลอนุมัติเงินเพื่อปรับปรุงน้ำเสียว เป็นเงินจำนวน ๘๐๐ ล้านบาท โดยดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๓ เพื่อขุดลอกลำน้ำเสียว แล้วทำฝายกั้นน้ำเป็นช่วง ๆ มีการปลูกต้นไม้ริมคันคูเพื่อป้องกันดินริมฝั่งพังลงมา ริมฝั่ง และมีการปลูกต้นไม้ทดแทนต้นไม้ที่ถูกโค่นในระหว่างขุดลอกลำน้ำเสียว ผลจากการขุดทำนาเกลือในเขตอ่างเก็บน้ำหนองบ่อและตามลำน้ำเสียว ในสภาพปัจจุบันลำน้ำเสียวได้รับการฟื้นฟูเพื่อจะให้กลับมาหล่อเลี้ยงประชาชนที่อาศัยอยู่ตามลำน้ำเสียว ประมาณสามแสนคนคงต้องใช้ระยะเวลาที่สำคัญคือ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์รักษา เพื่อที่จะให้มีลำน้ำเสียวกลับมาเป็นสายน้ำแห่งชีวิตอีกครั้ง

(๑) พื้นที่ดินเค็มจัด

(๒) ลักษณะสภาพพื้นที่ของดินเค็ม

(๓) การใส่ปุ๋ยหมักปรับปรุงดินเค็ม

(๔) การปรับปรุงดินเค็มด้วยแกลบ

สภาพดินเค็มในพื้นที่อำเภอกรบือ

ປລາສຕິໂມ້ລາຍພຽງ

ทัศนียภาพ “โนนหนองบ่อ”

“มันแกว”

พืชเศรษฐกิจของชาวอำเภอกรบือ

ПРАВА

ที่ ศธ 0463/133๕9
๕๘๙

ศาลากลางจังหวัดมหาสารคาม
ถนนนครสวรรค์ มค. 44000

๒1 สิงหาคม 2540

เรื่อง ขอพระราชทานกราบบังคมทูลอัญเชิญสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เสด็จเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" อำเภอบรบือ
จังหวัดมหาสารคาม

เรียน อธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แผนผังบริเวณห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" จำนวน 1 แผ่น

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้รับพระราชทานพระราชนุญาตให้ดำเนินการโครงการจัดตั้ง
ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในวโรกาสที่พระองค์ทรงเจริญพระชนมายุครบ 3 รอบ ในปีพุทธศักราช 2534 โดยกระทรวงศึกษาธิการ
ได้มอบให้กรมการศึกษานอกโรงเรียนดำเนินการ นั้น จังหวัดมหาสารคามเป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้ดำเนินการตาม
โครงการจัดตั้งห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" ที่อำเภอบรบือ ซึ่งการปรับปรุงตกแต่งบริเวณภายใน
อาคาร และรอบอาคาร จะเสร็จสมบูรณ์ภายในเดือน พฤศจิกายน 2540 นี้

จังหวัดมหาสารคามได้พิจารณาแล้ว มีความประสงค์ที่จะขอพระราชทานกราบบังคมทูลอัญเชิญ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเป็นองค์ประธานในพิธีเปิด
ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ในวโรกาสเดียวกับที่เสด็จ
พระราชดำเนินแทนพระองค์ไปพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา จากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ณ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในวันที่จันทร์ที่ 15 ธันวาคม 2540

เลขที่	1896
วันที่	23 AC 40

๙๘๘/๔๐ (ว.๕๖๗๘๔๐)
ที่ รล ๐๐๐๗/ ๔๔๒๒

สำนักราชเลขาธิการ
สวนจิตรลดา กทม. 10303

16 กันยายน 2540

เรื่อง เสด็จ ฯ ทรงเป็นประธานในพิธีเปิดห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี"
อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม
เรียน อธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียน
อ้างถึง หนังสือที่ ศธ ๐๔๑๓/๔๒๒๙ ลงวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๔๐

ตามที่มีหนังสือขอให้นำความกราบบังคมทูล ขอพระราชทานอัญเชิญสมเด็จพระ-
เทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเป็นประธานในพิธีเปิด
ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ในวันจันทร์ ที่
15 ธันวาคม ๒๕๔๐ ในโอกาสที่จะเสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ไปพระราชทานปริญญา
บัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งการก่อสร้างอาคารดังกล่าวจะ
แล้วเสร็จภายในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๐ นี้ ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

ได้นำความกราบบังคมทูลทราบฝ่าละอองพระบาทแล้ว ทรงรับเชิญเสด็จ ฯ ใน
วันดังกล่าว ทั้งนี้ ขอได้โปรดติดต่อกับเจ้าหน้าที่กองพระราชพิธี สำนักพระราชวัง และ
เจ้าหน้าที่กรมราชองครักษ์ เพื่อร่วมกันพิจารณาจัดทำกำหนดการต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ท่านผู้หญิงมนตรี วัฒนกุล)

ราชเลขาธิการในพระองค์สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ฝ่ายบริหารงานทั่วไป

กองงานในพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ
สยามบรมราชกุมารี
โทร. ๒๘๐๑๖๔๐-๑ โทรสาร. ๒๘๐๑๖๓๙

๒๓ ๕๕๕

กรมการศึกษานอกโรงเรียน
 เลขที่ ๐๒๐๒๑๒
 วันที่ 13. ต.ค. 2540
 เวลา .....

19 ต.ค. ๕๙

ที่ ศธ 0413/ 4700

กรมการศึกษานอกโรงเรียน
 กระทรวงศึกษาธิการ กทม. 10300
 ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน จ.มหาสารคาม
 เลขที่ ๐๒๗๖๑/๔๕๑
 วันที่ 2.0. ต.ค. 2540
 เวลา .....

2 ตุลาคม 2540

เรื่อง พิธีเปิดห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม

อ้างถึง หนังสือจังหวัดมหาสารคาม ที่ ศธ 0463/13309 ลงวันที่ 21 สิงหาคม 2540

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักราชเลขาธิการ ที่ รล 0007/4422 ลงวันที่ 16 กันยายน 2540

ตามหนังสือที่อ้างถึง จังหวัดมหาสารคาม ได้รายงานความพร้อมการประกอบพิธีเปิดห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ไปยังกรมการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อขอพระราชทานกราบบังคมทูลอัญเชิญสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นองค์ประธานในพิธีเปิด ความละเอียดแจ้งแล้วนั้น

กรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้ดำเนินการขอพระราชทานกราบบังคมทูลอัญเชิญฯ ไปยังสำนักราชเลขาธิการแล้ว และทรงรับเชิญเสด็จฯ ในวันที่จันทร์ที่ 15 ธันวาคม 2540 ส่วนรายละเอียดกำหนดการ ทางกองพระราชพิธี และกรมราชองครักษ์ จะประชุมพิจารณาจัดทำกำหนดการร่วมกับจังหวัดมหาสารคาม และกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในโอกาสต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

นางกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา

(นางกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา)
อธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียน

ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย
โทร. 2829836
โทรสาร 2829098

รายนามผู้บริจาค
เพื่อพัฒนาตกแต่งห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี”
อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

ลำดับที่	ชื่อ ~ ชื่อสกุล	จำนวนเงิน (บาท)	ลำดับที่	ชื่อ ~ ชื่อสกุล	จำนวนเงิน (บาท)
๑	คุณวิชัย-คุณนิดา ทักศนเศรษฐ์	๕๐,๐๐๐	๒๑	คุณกุศล คงชู	๒๐,๐๐๐
๒	สำนักงานเหล่ากาชาดจังหวัดมหาสารคาม	๓๐๐,๐๐๐	๒๒	คุณชนินทร์ มีนาสันติรักษ์	๒๐,๐๐๐
๓	สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล	๒๐๐,๐๐๐	๒๓	คุณเดือนฉาย มีนาสันติรักษ์	๒๐,๐๐๐
๔	ชมรมผู้สูงอายุอำเภอบรบือ	๖๐,๐๐๐	๒๔	คุณสงกรานต์ ศิริโปล์	๒๐,๐๐๐
๕	นพ.สุรพงษ์ ชาวงษ์	๔๐,๐๐๐	๒๕	คุณอดิศักดิ์ ศิริกาญจน์วงศ์	๒๐,๐๐๐
๖	คุณวิชัย จงชูวนิชย์	๒๖,๔๐๐	๒๖	คุณอำนาจ เดชโยธิน	๒๐,๐๐๐
๗	คุณรัตนา เหล่าสกุลไทย	๒๕,๐๐๐	๒๗	คุณดารา เดชโยธิน	๒๐,๐๐๐
๘	คุณจารุพรรณ เหล่าสกุลไทย	๒๕,๐๐๐	๒๘	คุณรัชนี ศรีสถิตย์	๒๐,๐๐๐
๙	คุณมยุรา สุขชัยบวร	๒๒,๐๐๐	๒๙	คุณอัญชลี วาปีทะ	๒๐,๐๐๐
๑๐	คุณเจษฎาภรณ์ แซ่แต้	๒๒,๐๐๐	๓๐	คุณสำราญ หานะพันธ์	๒๐,๐๐๐
๑๑	คุณจารุตา ดรกมลกานต์	๒๒,๐๐๐	๓๑	คุณกันยา หานะพันธ์	๒๐,๐๐๐
๑๒	คุณรุ่งเรือง เหมี่ยมสมบัติ	๒๐,๖๐๐	๓๒	คุณทองใส คำเจริญ	๒๐,๐๐๐
๑๓	คุณวิชัย จงชูวนิชย์	๒๐,๐๐๐	๓๓	บริษัท โรงงานแป้งมันชัยเจริญ จำกัด	๒๐,๐๐๐
๑๔	คุณวิชุดิ จงชูวนิชย์	๒๐,๐๐๐	๓๔	คุณบงอร แสงอรุณ	๒๐,๐๐๐
๑๕	คุณวิสูตร จงชูวนิชย์	๒๐,๐๐๐	๓๕	คุณศาริน แด้อารักษ์	๒๐,๐๐๐
๑๖	คุณดิ่งจง แซ่แต้	๒๐,๐๐๐	๓๖	คุณฉวี แด้อารักษ์	๒๐,๐๐๐
๑๗	คุณกิมกี ศิริโปล์	๒๐,๐๐๐	๓๗	ธนาคารกรุงไทย จำกัด สาขาบรบือ	๒๐,๐๐๐
๑๘	คุณทองใบ ชัยรุ่งเรือง	๒๐,๐๐๐	๓๘	คุณประจวบ ถิรทินรัตน์	๒๐,๐๐๐
๑๙	คุณทองม้วน แซ่ฉั่ว	๒๐,๐๐๐	๓๙	คุณเรืองสินธุ์ จิววัฒนสำราญ	๒๐,๐๐๐
๒๐	คุณสรรพภิญญา ศิริโปล์	๒๐,๐๐๐	๔๐	คุณสุนทร แสงจำรัสชัยกุล	๒๐,๐๐๐

รายนามผู้บริจาค
เพื่อพัฒนาตกแต่งห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี”
อำเภอบรือ จังหวัดมหาสารคาม

ลำดับที่	ชื่อ ~ ชื่อสกุล	จำนวนเงิน (บาท)	ลำดับที่	ชื่อ ~ ชื่อสกุล	จำนวนเงิน (บาท)
๔๑	คุณโชคชาย โคตะมะ	๒๐,๐๐๐	๖๒	คุณธัญญรัตน์ ด่านกุลประเสริฐ	๑๐,๐๐๐
๔๒	คุณสุชาติ ศิริไมตรีตระกูล	๒๐,๐๐๐	๖๓	คุณเพ็ญพิมล สวัสดิ์ละ	๑๐,๐๐๐
๔๓	คุณนเรศวร์ เขียวพรหม	๒๐,๐๐๐	๖๔	คุณสุดจิตร พิทยพิลา	๑๐,๐๐๐
๔๔	คุณยุพดี ภูวนกลกรรรม	๒๐,๐๐๐	๖๕	พ.ต.ท.จิตรจรรยา ศรีวินิชย์	๑๐,๐๐๐
๔๕	คุณแว่น บัวแย้ม	๒๐,๐๐๐	๖๖	คุณปราโมช แต่อารักษ์	๑๐,๐๐๐
๔๖	คุณสมศักดิ์ ศิริจริยวัตร	๒๐,๐๐๐	๖๗	คุณกิตติ ศรีสถิตย์	๑๐,๐๐๐
๔๗	คุณทองจันทร์ ทิพย์พิลา	๒๐,๐๐๐	๖๘	ตำบลบรือ	๑๐,๐๐๐
๔๘	คุณสุรณัฐ ลิ้มสุวรรณ	๒๐,๐๐๐	๖๙	ตำบลหนองลิ้ม	๑๐,๐๐๐
๔๙	คุณเข็มมาลี ตลับมุข	๒๐,๐๐๐	๗๐	ตำบลบ่อใหญ่	๑๐,๐๐๐
๕๐	คุณบุญล้ำ ป้อมอาษา	๒๐,๐๐๐	๗๑	ตำบลหนองโก	๑๐,๐๐๐
๕๑	คุณสุพงษ์ ต่างภักดีวิจิตร	๒๐,๐๐๐	๗๒	ตำบลวังไชย	๑๐,๐๐๐
๕๒	คุณประวัต สิงขรอาจ	๒๐,๐๐๐	๗๓	ตำบลโนนราษี	๑๐,๐๐๐
๕๓	คุณสายทอง ราชวีร์ดนะ	๒๐,๐๐๐	๗๔	ตำบลหนองม่วง	๑๐,๐๐๐
๕๔	คุณเกิด สามารถ	๒๐,๐๐๐	๗๕	ตำบลบัวมาศ	๑๐,๐๐๐
๕๕	คุณวนิดา แซ่ไคว้	๑๕,๐๐๐	๗๖	ตำบลหนองคูขาด	๑๐,๐๐๐
๕๖	คุณวิณา พยัฆกุล	๑๕,๐๐๐	๗๗	ตำบลดอนงัว	๑๐,๐๐๐
๕๗	คุณจินดาวัฒน์ พิสัยสถาน	๑๕,๐๐๐	๗๘	ตำบลกำพี้	๑๐,๐๐๐
๕๘	คุณสมเกียรติ ตั้งกุลบริบูรณ์	๑๔,๐๐๐	๗๙	ตำบลหนองจิก	๑๐,๐๐๐
๕๙	คุณรอง วัตรองใต้	๑๐,๐๐๐	๘๐	ตำบลวังใหม่	๑๐,๐๐๐
๖๐	คุณทองพันธ์ แสนศรี	๑๐,๐๐๐	๘๑	ตำบลยาง	๑๐,๐๐๐
๖๑	คุณไพศาล ด่านกุลประเสริฐ	๑๐,๐๐๐	๘๒	ตำบลโนนแดง	๑๐,๐๐๐

คณะ ผู้จัดทำ

คณะที่ปรึกษา

๑. นายเกียรติพันธ์ น้อยมณี
ผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม
๒. พระครูปทุมวรกิจ
เจ้าคณะอำเภอกระบือ
๓. นายสาโรช แสงอรุณ
นายอำเภอกระบือ
๔. นางปราณี อินทรกุลไชย
ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดอุดรธานี
๕. นายพจน์ ราชวีร์ธนะ
ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดมหาสารคาม

คณะผู้จัดทำ

๑. นางจวีร์รัตน์ จันทรวงษ์
นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
๒. นายอวิรุทธิ์ ภักดีสุวรรณ
นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
๓. นางสาวรัตนา แก้วใหญ่
นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
๔. นางสาวบังอร ประเสริฐศรี
นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ออกแบบปก

นายสุรศักดิ์ จันทรวงษ์

คอมพิวเตอรืกราฟฟิค

นายประเสริฐ พิมพ์จินดา

พิมพ์ที่ สภากิจการพิมพ์ มหาสารคาม

1112/111 ผังเมืองบัญชา ต.ตลาด อ.เมือง จ.มหาสารคาม 44000 โทร. 043-721403, 722397

